LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalis Queens apskrityje (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje $12.00
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemp. kaina 10 centų

LAISVĖ
THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Semi-Weekly
110-12 Atlantic Avenue
Richmond Hill 19, N. Y.
PRICE 10c A COPY
Telephone VIrginia 9-1827

No. 7 **** Richmond Hill 19, N. Y., Penktad., sausio (Jan.) 23, 1959 **** METAI 48-ji

KRISLAI

A. Frondizio vizitas.
L. Valbasiui 50 metų.
Prisimename A. J. Smitą.
Neetiškai, negražiai
M. Meliūnas pasielgė!

Rašo R. Mizara

Kai tik A. I. Mikojanas iš Washingtono išvyko, tuoj atvyko kitas svečias — Argentinos prezidentas **Arturo Frondizi su žmona.**

Mikojanas buvo neoficialus svečias, o Frondizi — oficialus, todėl jo pasitikti į aerodromą buvo atvykęs pats prezidentas Eisenhoweris.

Mikojano misijos tikslas buvo: pašalinti šaltąjį karą, užtikrinti pastovią pasauliui taiką.

Frondizio misijos tikslas: prašyti Amerikos vyriausybės ir kapitalistų, kad padėtų Argentinai išsikepurnėti iš baisios krizės.

Tuo laiku, kai Frondizio lėktuvas nusileido Washingtono aerodrome, Argentinoj vyko didžiulis darbininkų streikas—daugiau kaip 1,500,000 darbininkų buvo kovos lauke. Kai kuriuose Argentinos miestuose buvo paskelbtas karo stovis, o šimtai darbininkų vadovų ir veikėjų buvo sugrūsta į kalėjimus. Kariuomenei įsakyta "tvarkyti" streikierius!..

Tai rodo, jog krizė Argentinoje didelė. Tai rodo, kad prezidentas Frondizi nori tą krizę pašalinti su jankių doleriais. Bet abejojama, ar tai jam pavyks padaryti.

—:—

Buvusiajam braziliečiui **Linui Valbasiui** sausio 12 d. sukako 50 metų. Poetas L. Valbasys jau treti metai gyvena Lietuvoj ir šiuo metu dirba žurnalo "Švyturio" redakcijoje.

Jo pusamžio sukaktį gražiai atžymėjo Lietuvos rašytojai. O Lietuvos vyriausybė — "Už nuopelnus literatūroje ir visuomeninėje veikloje" — L. Valbasį apdovanojo **Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Garbės raštu.**

Laisviečių vardu linkiu mūsų bendradarbiui poetui Linui Valbasiui: ilgiausio amžiaus ir darbingų metų!

—:—

Sausio 27 d. sukaks lygiai dveji metai, kai mirė žymus mūsų veikėjas, bendradarbis ir vajininkas, Antanas Smitas-Šmulkštys.

Apie A. Smitą-Šmulkštį turi labai gerą nuomonę ir Argentinos pažangieji lietuviai, tarp kurių jis kadaise gyveno ir daug dirbo.

Lai Antanas ilsisi ramiai, o mes varykime pirmyn tą svarbų darbą, kuriam velionis buvo paaukojęs viską!

—:—

Čikagos marijonų Drauge skaitau tokį dalyką: **"Mizara niekina bolševikinį Baltrūną."**

"Na, kas gi čia?" galvoju. Skaitau toliau.

Be kitko, tūlas **M. Meliūnas** šitaip linksniuoja:

"Lietuvoje Aleksas Baltrūnas išleido knygą "Tolimi keliai." Šią knygą autorius užrašė Mizarai ir atsiuntė į Ameriką. Knygos pirmame tome įrašyta: 'Gerb. Tautiečiui Rojui Mizarai, su nuoširdžiausiais linkėjimais. Autorius Aleksas Baltrūnas. 1958 m. gruodžio 1 d.'

(Tąsa 6-tam pusl.)

Ginklavimosi varžytinės vėl surys J. Valstijų biudžetą

Washingtonas. — Prezidentas Eisenhoweris pateikė Kongresui 1959-1960 m. biudžeto planą (JAV biudžeto išlaidos prasideda ne nuo Naujų metų, bet su liepos 1 d.) Prezidentas siūlo sukelti $77,100,000,000 valstybinių įplaukų ir išleisti $77,000,000,000.

Pagal Eisenhowerio planą, tai nuo įplaukų dar turėtų likti $100,000,000 sumažinimui pirmesnių skolų. Bet ir pereitais metais prezidento planas rodė, kad nuo išeigų dar turi likti $466,000,000, o praktikoje ne tik nieko neliko, bet dar JAV biudžetas turėjo $12,-900,000,000 deficito.

Prezidentas siūlo padidinti įplaukas pakeliant taksus ant gazolino, pašto siuntinių ir tt. Pagal prezidento planą, tai algininiai žmonės turi sumokėti nuo savo įplaukų taksais du kartus daugiau, kaip fabrikantai. Kiekvienam žmogui į metus tenka sumokėti po $431 į valstybinį iždą, neskaitant tokių taksų, kaip už gazoliną, papirosus ir kitus pirkinius. Kongrese prasidėjo diskusijos.

Prezidento siūlomas biudžetas yra 8 kartus didesnis, kaip buvo 1940 metais ir beveik 10 bilijonu dolerių didesnis negu 1950 metais.

Eisenhoweris siūlo 60 procentų biudžeto išleisti tiesioginiams gynybos reikalams, gi dar beveik 30 procentų Amerikos talkininkams, tyrimams, mokėjimui nuošimčių už valstybines skolas, ir pagalbai veteranų. Civiliniams reikalams belieka tik biski daugiau 10 procentų biudžeto.

Lėktuvas su Mikojanu buvo ore užsidegęs

Argentia. — Newfoundlando saloje nusileido Skandinavų linijos lėktuvas "DC-7C", kuriuomi iš New Yorko į Kopenhageną skrido Mikojanas. Lėktuvas yra keturių motorų. Jis be sustojimo turėjo pasiekti Danijos sostinę, o iš ten Mikojanas tarybiniu lėktuvu planavo grįžti namo.

Kada lėktuvas buvo 250 mylių nuo New Yorko, sustojo jo vienas motoras. o kitas užsidegė. Lakūnui pavyko ugni užgesinti ir nusileisti į JAV karinio orlaivyno bazę Argentią.

Lėktuvu keliavo Mikojanas, jo sūnus, dar keturi tarybiniai veikėjai ir 27 kiti keliauninkai. Visi išliko sveiki.

Prezidento linkėjimai Mikojanui išvykstant

Washingtonas. — Kada jau Mikojanas buvo New Yorko orlaukyje, tai jis gavo nuo prezidento Eisenhowerio ir Valstybės sekretoriaus Dulleso telegramą.

Prezidentas palinkėjo Mikojanui laimingos kelionės ir išreiškė viltį, kad tarpe Jungtinių Valstijų ir Tarybų Sąjungos bus taika.

Washingtone vienas senatorius pareiškė: "Kur tik šiandien eisi į skutyklą, vagyklą, ar važiuosi taksiu, —visi tik ir kalba apie Mikojano vizitą".

Briuselis. — Belgija sutiko priimti nuo Jungtinių Valstijų buvusį paviljoną. Amerikai jo pastatymas Pasaulinėje parodoje atsiėjo $6,000,0000, bet jeigu Belgija nebūtų priėmusi, tai vėl keli šimtai tūkstančių dar būtų kainavęs jo nugriovimas.

Kuboje sukilėliai teis 1,000 priešų

Havana. — Kubos sukilėliai paskelbė, kad netrukus jie La Cabana tvirtumoje teis virš 1,000 Batistos valdininkų. La Cabana tvirtovė yra už vandens sąsiaurio nuo Havanos.

Sukilėliai sako, kad kiekvienas teisiamu yra nužudęs po kelis nekaltus žmones. Jų prasikaltimas aiškus. Sukilėliai kviečia iš kitų šalių 400 korespondentų ir apžvalgininkų dalyvauti teisme.

JAU PAKELIA KŪRO IR GAZOLINO TAKSUS

Albany, N. Y. — New Yorko valstijos Senatas ir seimelis didžiuma balsų priėmė Rockefellerio pasiūlymą ir pakelia ant Diesel aliejaus taksus po 3 centus galionui, o ant gazolino po 2. Reiškia, New Yorko valstija jau gaus po 6 centus taksų nuo kiekvieno gazolino galiono, nes pirmiau taksų buvo 4 centai.

TEISMŲ PATVARKYMAI DĖL SEGREGACIJOS

Norfolk, Va. — Federalinis teismas patvarkė, kad Virginia valstijoje uždarymai mokyklų, kad neįsileidus negrų vaikų, yra priešingi Jungtinių Valstijų konstitucijai. Taip pat ir Virginia Valstijos Aukščiausias teismas pasisakė prieš segregaciją.

Virginia gubernatorius J. Lindsay Almond sako, kad jis apeliuos prieš teismų sprendimą. Tuo kartu daug mokyklų uždaryta ir 13,000 vaikų neturi kur mokytis.

Damaskas. — Sirijos vyriausybė sulaikė du amerikiečius Samuelį Capaldį ir Jokarašą Fisherį, kurie iš Izraelio buvo perėję sieną šnipavimui.

LAISVĖS VAJUS
GAVIMUI NAUJŲ SKAITYTOJŲ

Vajus prasidėjo spalio 1 d. ir tęsis iki vasario 8 d., 1959

KONTESTANTŲ STOVIS DABAR YRA TOKS:

	Punktai
Waterburio vajininkai	6420
Brooklyno vajininkai	5094
New Jersey valstijos vajininkai	4736
Philadelphijos vajininkai	3668
Worcesterio vajininkai	3006
Baltimorės vajininkai	2722
Geo. Shimaitis, Brockton, Mass.	2568
S. Penkauskas - J. Blažonis Lawrence - Lowell, Mass.	2512
Rochesterio vajininkai	2180
So. Bostono vajininkai	1913

P. Blaškienė, Chicago, Ill.	1,848	C. K. Urban, Hudson, Mas.	382
Pittsburgho vajininkai	1,823	J. K. Alvinas, San Francisco, Calif.	348
Great Necko vajininkai	1,258	S. Puidokas, Rumford, Me.	344
LLD 20 kp. Moterų Klubas Binghamton, N. Y.	1,164	Geo. Žebrys, Cleveland, Ohio	336
Norwood, Mass.	988	Vera Smalstis, Detroit, Mich.	288
Los Angeles, Calif.	972	V. Padgalskas, Mexico, Me.	274
Scranton, Pa.	852	A. Valinchus, Pittston, Pa.	216
Stamford, Conn.	696	A. Apšegienė, Auburn, Me.	204
Chester, Pa.	648	Veronika Kvetkas, Cambridge, Mass.	180
John Patkus, New Haven, Conn.	648	A. P. Dambrauskas, Haverhill, Mass.	144
Plymouth Wilkes-Barre, Pa.	488	A. Kuzmickas, Girardville, Pa	108
L. Tilwick, Easton, Pa.	468	M. Aranuk, Detroit, Mich.	76
Bridgeport, Conn.	432	V. Ramanauskas, Minersville, Pa.	72
K. Naravas, Shenandoah, Pa.	432		

Waterburiečiai stipriai laikosi pirmoj vietoj. Strižauskienė gražiai pasidarbavo, prisiųsdama tris naujas prenumeratas ir atnaujinimų.

(Tąsa ketvirtame puslapyje)

Vėliausios Žinios

Washingtonas. — Sniego audros siaučia vidurinėse ir šiaur-rytinėse valstijose. Vietomis pašaukti Nacionalės Gvardijos kariai žmonėms į pagalbą. Jau yra žinoma, kad 55 žmonės žuvo.

Argentia. — Po 18-kos valandų pertraukos Amerikos karinėje bazėje Mikojanas išskrido į Daniją. Užklaustas, ar jis nenusgando, kada lėktuvas užsidegė, Mikojanas atsakė: "Aš daugiau rūpinausi apie kitus keliauninkus ir vaikus. Aš jau užtenkamai ilgai gyvenau".

Washingtonas. — Argentinos prezidentas Arturo Frondizi kalbėjo Jungtinių Valstijų Kongrese.

Buenos Aires. — Jau kelinta diena Argentinoje eina darbininkų generalinis streikas. Pradžioje streikavo apie 75 nuošimčiai darbininkų. Frondizio policija ir armija jau areštavo šimtus streiko vadų. Sakoma, kad streikas susilpnėjo.

Alžyras. — Alžyro liaudies valdžia sako, kad Francūzija dar vis tebelaiko apie 19,000 alžyriečių kalėjimuose.

Seoulas. — Pietinės Korėjos diktatorius Rhee teisinasi, kad jo įvestas griežtas režimas reikalingas "tvarkos palaikymui". Rhee nepasitenkinęs Amerikos spaudos kritika.

Tel Aviv, Izraelis. — Per 48 valandas smarkiai lijo, tas išgelbėjo 125,000 akrų pasėlių, nes buvo prasidėjusi sausra.

Pnompenh. — Kombodijos diktatoriška valdžia areštavo šimtus žmonių, kurie veikė kaipo demokratinė opozicija.

Little Rock, Ark. — Mokyklų Taryba prašo federalinio teismo leisti atidaryti keturias mokyklas. Taryba sako, kad mokyklos bus tvarkomos segregacijos pamatais.

Paryžius. — Francūzijos parlamentas 408 balsais prieš 68 uždraudė Komunistų partijos atstovams veikti parlamente kaipo organizuotai frakcijai.

Washingtonas. — Prezidentas Eisenhoweris sutiktų kandidatuoti trečiam terminui. Jis sako, kad Konstitucijos 22-rąjį pataisymą, kuris nusako, kad asmuo gali tarnauti tik du prezidentinius terminus iš eilės, yra galima atšaukti.

Havana. —Milijonas žmonių susirinko išgirsti naujosios valdžios pareigūnus — Fidel Castro ir Urrutia. Kuboje dar niekados nebuvo tokios masinės demonstracijos.

Fidel Castro tvirtai kritikavo Jungtines Valstijas, kad jos užstojančios Batistos teroristus ir kišasi į Kubos vidaus reikalus.

Washingtonas. — Prezidentas Eisenhoweris sako, kad jis sakė Mikojanui, jog Jungtinės Valstijos sutiktų bile kur ir bile kada tartis taikos palaikymo reikalais..

Washingtonas. — Bus sudarytas Anglijos, Francūzijos, Jungtinių Valstijų ir Vakarų Vokietijos komitetas, kuris peršvarstys Vokietijos reikalus. Yra manoma, kad gal būti Vakarai sutiks tartis su Tarybu Sąjunga vien Berlyno klausime.

Copenhagenas, Danija. — Mikojanas jau atskrido iš Argentia, Newfoundlando orlaukio. Į Maskvą jis skris tarybiniu lėktuvu.

Amer. darbo žmonių algos, kovos, skolos, santaupos

Washingtonas. — Darbo departmento sekretorius James Mitchellis skelbia, kad 1958 m. darbininkų vidutinė alga buvo $88 savaitėje. Bet yra seniai žinoma, kad didelė dauguma darbininkų gauna daug mažesnes algas.

Prie šių dienų brangumo yra milijonai darbininkų ir jų šeimu, kurie kenčia nedateklių. Bedarbių yra virš 5,000,000. Apdrauda nedarbo metu nesuteikia bedarbiams ir jų šeimoms žmoniško pragyvenimo. 1958 metų antroje pusėje nedarbo apdrauda pasibaigė dėl 2,500,000 bedarbių. Ar jie susirado darbus? Ar jie turi 1959 nedarbo apdraudą?

Pragyvenimo kainos pakilo. Randos aukštos, jos praryja apie 40 procentų darbininkų įplaukų.

Nedarbo laikais net unijos vengia streikų, kovos už geresnes darbo sąlygas ir didesnes algas.

1958 metais Amerikos žmonių santaupos ("savings") bankuose žymiai sumažėjo. Federalinė vyriausybė pripažino, kad padidėjo atsiėmimai pinigų už valdiškas paskolas ("bonus").

Su pabaiga 1958 JAV federalinės skolos pasiekė $283,200,000,000 sumą. Jeigu prie jų pridėti dar valstijų, pavietų, miestu skolas ir pačių žmonių įsiskolinimus už namus, auto. ir kt., tai proporcionaliai kiekvienam asmeniui bus apie $4.000 skolų.

Palyginus Jungtinių Valstijų žmonių gyvenima su atsilikusių industriniai ar karo nuteriotu šalių, tai jis yra geresnis. Bet negalima sakyti, kad gyvename be vargo, rūpesčių ir sunkumų.

Genevoje jau padarytas žingsnis pirmyn

Geneva. — Konferencijoje atominių ginklų reikale padarytas žingsnys linkui susitarimo. Anglija ir Jungtinės Valstijos pagaliau sutiko atskirti atominių ginklų uždraudimą nuo kitų ginklų..

Pirmiau Angliia ir JAV laikėsi pozicijos, kad negalima daryti jokių atominių ginklų apribavimų, kol nėra susitarta kitų ginklų reikalais.

Albany, N. Y. — Primenama New Yorko automobilistams, kad sausio 31 diena yra paskutinė važiavimui su 1958 metų "pleitais". 1959 metams yra išduodama tik metalinė plokštelė su "59" numeriu, kurią reikia pritvirtinti prie užpakalinio "pleito". Prie auto privalo pasilikti abu 1958 "pleitai", tai yra, priekinis ir užpakalinis.

New Delhi. — Indijos premiero Nehru dukra Indira kandidatuos į Indijos Nacionalio Kongreso pirmininkę. Ji yra 41 m. amžiaus.

Demokratai, biudžetas ir ko jie nori?

Washingtonas. — Demokratai senatoriai ir kongresmanai garsiai šūkauja ir kritikuoja Eisenhowerio pateiktą biudžeto planą. Jų vadas senatorius L. B. Johnson pareiškė, kad tai Eisenhowerio "propagandos biudžetas". Democratic advisory Council išleido pareiškimą, kuriame sako, kad Eisenhowerio siūlomas biudžetas yra "apgavystė".

Bet ko demokratai nori? Jie stoja už dar didesni apsiginklavima ir už didesne paramą NATO nariams bei kitiems Jungtinių Valstijų talkininkams.

Demokratai taip pat kritikuoja Eisenhoweri, kad per pažai pinigų skiriama farmerių pagalbai, mokyklų statybai, ligoninių reikalams, namų statybai ir tt.

RAKETOS IR RAKETOS

Cape Canaveral. — Amerikos karinis orlaivynas iššovė "Atlas" raketą, 120 tonų, manydamas, kad ji nulėks 6,000 mylių. Bet ji nupuolė į Atlanto vandenyną tik už 200 mylių.

Pora dienų vėliau karinis laivynas iššovė "Polaris" raketą, manydamas, kad ji siekes 1,700 myliu, bet ir ši nukrito tik už 800 mylių.

JAV KARYS SUDEGINO JAPONIJOS VĖLIAVĄ

Tokio — Jungtinių Valstijų karinių jėgų komandierius generolas D. H. Tulley atsiprašė Japoniją. Mat, Amerikos karys C. N. Nelson, vykdamas keleiviniu traukiniu, kur buvo pilna japonų, sudegino Japonijos vėliavą. Jis šaukė: "Kas mums Japonija ir jos vėliava!" Nelsonas laikinai yra areštuotas.

LAISVE

LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.

Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays.
110-12 ATLANTIC AVENUE, RICHMOND HILL 19, N. Y.
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.
Established April 5, 1911 ——— ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES

United States, per year	$9.00	Canada and Brazil, per year	$10.00
United States, per 6 months	$5.00	Canada and Brazil, 6 months	$5.50
Queens Co.	$10.00 per year	Foreign countries, per year	$12.00
Queens Co.	$5.50 per six months	Foreign countries, 6 months	$6.50

"Balansuotas biudžetas"

PREZIDENTAS EISENHOWERIS pasiūlė Kongresui užgirti 1959-1960 metams jo biudžeto sąmatą. (JAV fiskaliniai-piniginiai metai prasideda su liepos mėn. 1 d.) Skaičiai astronomiški — $77,030,000,000.

Siūlydamas šį biudžetą, prezidentas sako, jei ši sąmata bus Kongreso priimta, tai viskas bus okei — šalis nelys giliau į skolas. Pagal apskaičiavimą, 1960 metų liepos 1 d. iždinėje turėtų likti perviršiaus $70,000,000.

O kad visa tai išsipildytų, tai prezidentas ragina Kongresą pakelti kainas ant paštu siuntinėjamų laiškų, laikraščių ir kitų daiktų: jis siūlo pakelti po 1½ galionui ant gazolino taksų ; jis siūlo pakelti taksus ant aviacinio gazolino, taipgi ant apdraudos kompanijų, etc.

Iš tų 77 bilijonų dolerių $40,945,000,000,000 turi eiti militariniams reikalams. Vadinasi, nemažiau kaip 60 procentų piliečių sumokėtų taksų turėtų būti išleista militariniams reikalams, — $145,000,000 daugiau negu šiemet išleidžiama!

Prezidentas reikalauja Kongreso "taupyti pinigus". Taupant, girdi, bus išvengta infliacijos (kuri, beje, jau smarkiai išsiplėtojusi).

Respublikonų partijos vadovai Kongrese sako, prezidento pasiūlytasis biudžetas yra geras, reikia jį užgirti. Bet demokratų vadovai kalba kitaip. Jie sako: prezidento pasiūlymas yra ne realus; tai, girdi, biudžetas, taikytas respublikonų partijos politikai paremti. Demokratai nemano, kad biudžetas bus subalansuotas. Jie reikalauja daugiau pinigų apsiginklavimui.

O kiti demokratų vadovai (pav. Stevensonas) sako: taikos reikalus gins ne biudžetas, o valdžios politika. Biudžetas gali būti toks ar kitoks, jei valdžia nemokės šalies reikalų vairuoti, tai visvien bus bloga.

Tikimasi, kad dėl biudžeto Kongrese bus didelių debatų. Abejojama, ar Kongresas priims prezidento pasiūlymą tokį, koks dabar yra.

Taikos ambasadorius grįžta namo

ANASTAS I. MIKOJANAS sausio 20 d. grįžo atgal į Maskvą. Jungtinėse Valstijose jis praleido truputį daugiau kaip dvi savaites. Bet per tas dvi savaites Mikojanas, sakysime atvirai, atliko čia daugiau, negu kuris kitas politikas-valstybininkas būtų atlikęs išbuvęs mėnesius.

Mums patinka vieno laikraščio pasakymas, jog Mikojanas — **taikos ambasadorius.** Iš tikrųjų, jis tokiuo čia ir pasirodė. Atvyko Mikojanas ne kaip oficialus valdžios atstovas — atvyko jis kaip asmuo, užsimanęs paviešėti mūsų šalyje, užsimanęs antrą kartą pamatyti JAV, atnaujinti su žmonėmis senas pažintis ir užmegsti naujas.

Tačiau amerikiečiai nepraleido geros progos, neišnaudoję svečio vizito. Jie gerai suprato, kokią svarbią rolę Mikojanas vaidina savo šalyje, kaip pirmasis premjero padėjėjas, kaip vienas TSKP vadovų, kaip ilgametis kovotojas už socialistinę santvarką. Ir amerikiečiai tuojau "pasiėmė" Mikojaną. Mielai jį pasitiko. Jį vežiojo, jį vaišino, jam viską rodė, su juo kalbėjosi. O svečias mielai sutiko vykti ten, kur jį kvietė, kalbėtis su tais, kurie norėjo, matyti tai, ką amerikiečiai jam parodė.

Jis šnekus, mandagus, kuklus žmogus, ir tuo būdu amerikiečiai jį tiesiog pamilo. Svečias išnaudojo kiekvieną progą propagandai už taiką. (Kas gi kitas šiandien žmonijai yra brangesnio?!) Prekyba yra viena iš taikaus sugyvenimo sąlygų, tuo būdu Mikojanas visur pabrėžė, kad reikią pradėti plačią prekybą tarp JAV ir TSRS.

Mikojanas išnaudojo kiekvieną tam tikslui priemonę: asmeninius pasikalbėjimus, radiją, televiziją, spaudą — pasikalbėjimus su spaudos korespondentais.

Jis ilgai (trimi atvejais) kalbėjosi su Valstybės sekretoriumi Mr Dullesu; jis arti dvi valandas kalbėjosi su pačiu šalies prezidentu, su Ike Eisenhoweriu. Mikojanas, ištikrųjų, buvo antrasis aukštas Tarybų Sąjungos pareigūnas, buvęs Baltajame Name; pirmuoju buvo Molotovas, vizitavęs JAV karo metu.

Dar daugiau: Mikojanas apsilankė pas keletą amerikiečių šeimų į namus, žiūrėjo, tyrė, kaip jie gyvena, kokie jų butai. Jis ėjo į sankrovas, stebėjo, kaip amerikiečiai perka ir parduoda gyvenimo produktus. Jis ėjo į aukštąsias mokyklas (pav. į Kalifornijos Universitetą) pasitarti su studentais ir profesoriais. Jis aplankė ir Hollywoodą, šnekėjosi, juokavo su žymiaisiais filmų aktoriais.

Mikojaną mielai priėmė Detroite automobilių fabrikantas Fordas. Kai jiedu vaikščiojo po fabriką, Mikojanas sveikinosi su darbininkais, kurie jį mielai pasitiko.

Visa tai padarė Mkojaną "pilnu žmogumi". Amerikiečiams jis labai patiko. Jie pritarė jo misijai — kalboms, propagandai už sambūvį, už taiką.

Tiesa, kaip pats svečias pamatė, Valstybės departmentas nesutiko su svečio siūlymais, pav., kad būtų juo greičiau pradėta tarp JAV ir TSRS plati prekyba. Ir tai parodė, jog Valstybės departmentas nereiškia amerikiečių norų — jis užsispyrusiai tebesilaiko "šaltojo karo".

Bet tai nieko! Ilgai taip nebus! Tai gerai žino visi taikos šalininkai. Su tokia mintimi, be abejojimo, grįžo į savo šalį ir dvi geras savaites praleidęs Amerikoje Mikojanas.

Kas Ką Rašo ir Sako

KUBOS REVOLIUCIJA IR DARBO MASĖS

Šiuo tarpu Kuboje lankosi populiarus angliškojo "The Worker" redaktorius Joseph North. Jis kalbėjosi su įvairiais kubiečiais ir teiravosi jų nuomonės apie Castro vadovaujamos revoliucijos siekimus. North sako, kad perversme komunistinės Liaudies Socialistų Partijos vaidmuo buvo gana žymus. Jis kalbėjosi su tos partjos vadu ir prezidentu Dr. Juan Marinello, kuris, beje, taip pat skaitomas Kubos žymiausiu poetu. North rašo:

Marinello kalbėjo apie judėjimo (prieš Batistos režimą) didybę — apie pirmiau neregėtą šios revoliucijos kokybę, josios tikrai nacionalinį pobūdį, apie joje dalyvavimą beveik visos liaudies — darbininkų fabrikuose ir cukraus auginimo laukuose, bežemių ir tų valstiečių, kurie buvo laimingi turėti keletą akrų žemės, profesionalų, studentų, moterų, jaunimo — vidurinės mokyklos amžiaus berniukų ir mergaičių, kurių keletas buvo ten pat Marinello kabinete su šautuvais ant pečių, tik pribūvę iš kalnų srities. Vienas valstiečių vadas su meile rodydamas į vieną jaunuolį juokauja, "per jaunas dar barzdą auginti." Jis pats irgi neaugina barzdos. "Amžius nereikalauja barzdos įrodymui savo išminties," jis atkirto vienai moteriškei, kuri paklausė, o kur gi randasi jo barzda."

Liaudies Socialistų Partija jau išleidžia laikraštį "Hoy" (kas reiškia, "Šiandien"). Laikraštis labai išsiplatinęs ir populiarus. Tik vienam Havana mieste partija turi dvidešimt šešis centrus.

Iš visko Joseph North daro išvadą, kad Batistos režimas "buvo nuverstas visos liaudies, kuri prieš jį visą laiką kovojo visais galimais ir jai prieinamais būdais."

Laikraštis "Hoy" persergsti kubiečius, kad nors su nuvertimu Batistos režimo revoliucija laimėjo, bet klaida būtų įsivaizduoti, jog su tuo ant visados tapo apsidirbta su reakcinėmis jėgomis. Jos vėl ir vėl bandys atsigriebti. Todėl Kubos darbo liaudis turi būti savo laimėjimų sargyboje. Revoliuciją laimėjo visokių pažiūrų ir įsitikinimų žmonės. "Hoy" sako: labai svarbu, kad juose pasitaikomi skirtumai būtų išspręsti diskusijomis ir pasitarimais, kad Kuboje tuojau būtų įvesta plačiausia demokratija. Tiktai tokiomis pastangomis, girdi, bus su šaknimis iš Kubos gyvenimo išrautos ir sunaikintos reakcinės jėgos, kurias, beje, rėmė ir rems ateityje Amerikos finansinis kapitalas.

North sako, kad Kubos liaudis labai džiaugiasi, jog Amerika atšaukė iš Kubos savo ambasadorių Earl Smithą, kuris, kaip žinia, ranka rankon ėjo su Batistu.

FRANCŪZIJOS DARBININKŲ JUDĖJIMO SILPNYBĖ

Daugeliui amerikiečių neaišku, kaip ir kodėl tokiais bejėgiais prieš de Gaulle pasirodė organizuotas Francūzijos darbininkų judėjimas. Tiesa, su de Gaulle ėjo tvirta Francūzijos Socialistų Partija. Betgi taip pat tvirta yra Francūziojs Komunistų Partija. Na, o kur gi buvo galingoji Francūzijos Darbo Federacija, kuriai, kaip žinia, vadovauja komunistai ir kiti kairiasparniai? Tai be galo svarbus klausimas.

Šį klausimą bent dalinai atsako amerikietis žurnalistas George Morris, kuris, po ilgų trukdymų iš mūsų Valstybės departmento pusės, pagaliau gavo leidimą išvykti Europon ir šiuo tarpu randasi Paryžiuje. Jis ten nuvyko kaipo savaitraščio "The Worker" korespondentas.

George Morris nutarė patyrinėti Francūzijos darbo unijų judėjimą. Jis teisingai suprato, kad nuo to judėjimo nusistatymo labai daug priklauso Francūzijos demokratijos padėtis.

Morris kalbėjosi su eiliniais unijistais ir platų pasikalbėjimą turėjo su Generalinės Darbo Federacijos sekretoriumi Andre Merot. Štai kas paaiškėjo:

Kaip ir Jungtinėse Valstijose, Francūzijoje tik mažuma darbininkų priklauso darbo unijoms. Didelė dauguma jų tebėra neorganizuoti. Prieš keletą metų beveik visi unijistai priklausė Darbo Federacijai. Bet 1950 metais socialistai nusprendė unijas suskaldyti. Jie suorganizavo naują federaciją, pavadindami ją "Force Ouvrier." Nors, tiesa, socialistams nepavyko atplėšti nuo Darbo Federacijos kiek didesnį skaičių unijistų, bet vis tiek tas jų nelemtas žygis sudavė labai skaudų smūgį darbo unijų judėjimui. Paskui pradėjo kurtis ir stiprėti taip vadinamos "katalikų darbo unijos." Jos irgi patraukė savo pusėn dalį darbininkų.

Ir štai dabar Francūzijos darbo unijų judėjimas padalintas į tris dalis. Labai dažnai tarpe jų eina lenktynės ir peštynės. Viena, ta nesantaika, suprantama, gudriai pasinaudoja kapitalistai ir valdžia, antra — milijonai darbininkų, dėl tokios padėties, pasilieka už unijų ribų. Štai, sako Morris, raportas apie unijinį judėjimą keliuose metalo fabrikuose, kuriuose iš viso dirba apie 6,000 darbininkų. Prie Darbo Federacijos priklauso tiktai apie 1,500, apie 500 priklauso katalikų unijoms ir kiek mažiau socialistų "Force Ouvrier." Gi didelė dauguma niekur nepriklauso. Jie skaitosi "nepriklausomais."

Kaip tik šitoks Francūzijos organizuotų darbininkų pasidalijimas yra jų silpnybė ir nelaimė. Didžiausiais kaltininkais už tokį darbininkų judėjimo padalijimą yra socialistai. Jie pradėjo skaldyti Darbo Federaciją ir jie prieš ją atkakliausiai kovoja.

Kokia Francūzijos darbo unijų judėjimo ateitis, dabar dar neaišku. Vienas dalykas aiškus: gen. de Gaulle nesidrovės panaudoti visas priemones tolesniam mažinimui Generalinės Darbo Federacijos įtakos.

Vancouver, Canada. — 1958 metais Kinija pirko Kanadoje prekių už $12,000,000, o 1957 buvo pirkus tik už $1,000,000.

Odesa. — Tarybiniai laivai išplaukė į Basrą, Iraką, vežtami įvairių prekių.

6-as laiškas iš Buenos Aires

Argentinos prez. Frondizi paskelbta "taupymo" programa smarkiai palietė gyventojus. Su sausio 1 d. viskas nesvietiškai pabrango. Kai kurie produktai pabrango net iki 1000 procentų.

Sausio 2 d. visi privatiniai kolektyvai - autobusai buvo sustoję, nes gazonafto kilogramas pasiekė 6 pezus (pirmiau buvo du pezai). Kai gavo valdžios leidimą pakelti važinėjimo biletus iki 90 procentų, tai vėl autobusai pradėjo veikti.

Taxių savininkai skundžiasi, kad apie 50 procentų taxi naudotojų nupuolė, kai važinėjimo kaina buvo pakelta iki 90 procentų.

Mėsos pardavėjai taipgi skundžiasi dideliu pirkėjų sumažėjimu dėl kainų pakėlimo net iki 120 procentų.

Prez. Frondizi aiškina, kad Argentinos gyventojai turės pakentėti sunkią padėtį bent dar metus, o po to pradėsiąs gyvenimas gerėti.

Sunkiausia, žinoma, biednuomenei, kurios įeigos per mažos padengti padidėjusias išlaidas.

Darbininkų unijos (sindikatai) reikalauja žymiai algas pakelti.

-:- -:- -:-

Dirbančiųjų skaičius įvairiose pramonėse prie tokios sunkios padėties būsiąs sumažintas.

Pranešama, kad apie 18,000 geležinkelių darbininkų bus paleisti kaip pensininkai, o apie 75 tūkstančiai jaunesnio amžiaus darbininkų neteks prie geležinkelių darbo. Jiems teks ieškotis užsiėmimų kitose darbo šakose.

1958 m. Argentina neturėjo bedarbių. 1959 m. jau tikimasi nemažo bedarbių skaičiaus.

Svarstomas pasiūlymas mažinti valdininkų algas ir tarnautojų skaičių.

-:- -:- -:-

Argentinos spauda prielankiai atsiliepia apie Tarybų Sąjungos progresą. Tarybų paleista link saulės raketą "Solniką" skaito vienu didžiausių atsiekimų istorijoje.

Tarybų Sąjungos įtaka Argentinos žmonėse, abelnai imant, yra daug didesnė negu Jungtinėse valstijose. Tarybiniai judžiai čia žymiuose teatruose rodomi ir turi didžiulį lankytojų skaičių. Tarybų spauda (žurnalai) taipgi turi didelius kiekius skaitytojų.

Lietuviai didžiumoje į Tarybų Sąjungą atsineša prielankiai. Gauna gerų laiškų iš Lietuvos. Grįžusieji Lietuvon rašo, kad jiems naujas gyvenimas ten patinka. Nemažai susitikau tokių lietuvių, kurie ruošiasi grįžti Lietuvon.

-:- -:- -:-

Sausio 5 d. Argentinos teatrai buvo uždaryti. Tai buvo savotiškas streikas prieš tūlų teatrų uždarymą ir jų pastatų pavertimą apartmentiniais namais arba raštinėmis. Mat, Buenos Aires jaučiamas didelis gyvenamų namų trūkumas.

Dramatistų sąjunga "Argentores" pareiškė, kad ji kreipsis į Kongresą reikalaujant sulaikyti tūlų teatrų pavertimą kitomis įstaigomis. Kultūrinio darbo siaurinimas turėsiąs būti sulaikytas.

Sausio 10 d. Maksimo Gorkio klube buvo pastatytas veikalas "Dvaro bernas". Susirinko nemažai lietuvių, bet apie 3 ketvirtadalius publikos sudarė rusai, baltarusiai ir ukrainiečiai. Apie pusę publikos sudarė jaunimas.

Prieš vaidinimą vakaro pirmininkas ir jo pagelbininkas paaiškino veikalo turinį rusų ir ispanų kalbomis, taip kad lietuvių kalba vaidinimas būtų suprantamas ir kitataučiams.

Vaidinimas praėjo sklandžiai. Matyt, vaidylos buvo gerai susimokinę. Vaidinimas parodo, kaip Lietuvoje dvaro bernai ir mergos kovojo prieš savo dvarininką dar prieš 1 pasaulinį karą. Veikale įpinta nemažai juoko ir lengvų dainelių. Publikai vaidinimas labai patiko.

Po vaidinimo sekė šokiai, o klubo vadovybė kitame kambaryje vaidylas pavaišino. Rusų, ispanų ir lietuvių kalbomis buvo pasidalinta mintimis apie vaidinimą ir kultūrinį darbą abelnai. Man teko priminti apie kultūrinį darbą Jungtinėse Valstijose.

Vakaras baigėsi apie 3 val. ryto.

-:- -:- -:-

Sausio 11 d. Julius Ilgūnas su savo automobiliu nuvežė Joną Baltušniką ir mane į Berissą, Argentinos Chicagą, kur randasi didžiulės gyvulių skerdyklos tų pačių kompanijų, kurios turi skerdyklas Chicagoje. Kaip Chicagoje, taip ir čia jose dirba daugiausia lietuviai ir slavai.

Sustojome pas Baltušniko giminaitį Ivaškevičių. Buvome skaniai pavaišinti.

Nuvykę į Nemuno Draugijos klubą radome nemažai lietuvių, kurie susirinko pasimatyti su "nort-amerikonu" ir mintimis pasidalinti. Paaiškinus apie Jungtinių Valstijų lietuvių veikimą, kilo visa eilė klausimų. Baltušnikas ir kiti aiškino apie Berriso lietuvių veikimą.

Taip gražiai ir naudingai praleidom popietį.

Ta proga aplankėme Richmond Hill gyventojo Jono Vaznio sesutę Čeplienę. Ji buvo tuo labai patenkinta.

Taipgi aplankėme N. Y. Lietuvių Kultūrinio Centro pirm. Walterio Keršulio sesutę Žemaitieinę, kuri prieš kiek laiko lankėsi pas brolį New Yorke. Ji prisiminė padariusi klaidą, kad tuo laiku New Yorke pastoviai neapsigyvenusi. Dabar labai norėtų atvykti pas savo brolį ir tada ten apsigyventi.

J. Gasiūnas

1-12-59

ANGLAI IR AMERIKA VARŽOSI RINKOSE

Londonas. — 1958 metais Anglija į užsienį išvežė už $420,000,000 lėktuvų ir motorų. Tai beveik 100 milijonų dolerių daugiau, negu buvo 1957 m.

Daugiausiai jų išvežta į Centrinės, Pietinės Amerikos bei Azijos šalis. Anglai rinkose susidūrė su amerikiečių lėktuvų ir motorų eksportu.

Paryžius. — De Gaulle sako, kad jis paruoš Francūziją geresniam apsigynimui.

Londonas. — Jūriniais reikalais konferencija jau išrinko komitetus.

DĖL METELIONIO KNYGOS

Knygos tekstas jau renkamas, tačiau prenumeratas dar galima rinkti, nes prenumeratorių vardai bus išspausdinti pačioje knygos pabaigoje. Iki šiol prenumeratų įplaukė 778. Turime gauti 1,000 prenumeratų! Kurie dar neužsisakėte, prašome tuojau užsisakyti.

Šį sykį prenumeratų rinkėjai prisiuntė sekamai:

G. Gutauskas ir P. Bepirštis, Toronto, Canada,	13 pr.
M. Masys, Detroit, Mich.	10
S. J. Jokubka, Chicago, Ill.	5
Jonas Smalenskas, Miami, Fla.	3
J. P. Koch, Miami, Fla.	3
V. Žebrys, Cleveland, Ohio	2
P. V. Gasper, Grand Rapids, Mich.	2
V. Smudin, St. Petersburg, Fla. ..	2
F. Klaston, Huntington Sta., L. I.,	2
A. Metelionis, St. Petersburg, Fla. ..	2
R. Merkis, Phila., Pa.	1
J. Žebrys, Cleveland, Ohio	1
P. Blaškienė, Chicago, Ill.	1

Aukų knygos išleidimui gauta nuo:

Geras Draugas, Binghamton, N. Y., $10
G. Švedas, Rochester, N.Y., $3
Frank Lukas, Berwyn, Ill. $3

Po $1: A. Drazdauskas, Lowell, Mass.; K. Meškėnas, Brooklyn, N. Y.; Ralph Kirk, Seattle, Wash.; J. Albauskas, Chicago Hts., Ill.; Charles Cook, Chicago, Ill.

Širdingai dėkojame visiems užsisakiusiems knygą ir visiems pasidarbavusiems rinkimu prenumeratų.

PAAIŠKINIMAS: Daugelis klausia, "kodėl mano pavardės nepaskelbėte laikraštyj, aš užsiprenumeravau Metelionio knygą"... Esame aiškinę anksčiau, kad mes skelbiame vien tik prenumeratų rinkėjų pavardes, o kurie patys užsiprenumeruoja, tų pavardės tilps tik knygoje.

Laisvės Administracija

Paryžius — Francūzija pardavė Japonijai pasenusį garlaivį "Ile-de-France". Šis garlaivis buvo 44,000 tonų įtalpos. Dabar bus sulaužytas metalui.

Iš Lietuvos

LIETUVIŠKOJI LAIVŲ STATYKLA

Klaipėdos laivų statykla —tik šešeri metai. Per tą laiką Lietuvos laivų statytojai pastatė nemaža žvejybinių laivų. Be to, gamykla šiemet pagamino 40 durpių kasimo kombainų. Sėkmingai įsisavinama upinių šilumvežių bei plaukiojančių dokų statyba. Per ateinantį septynmetį laivų statykla išaugs dvigubai.

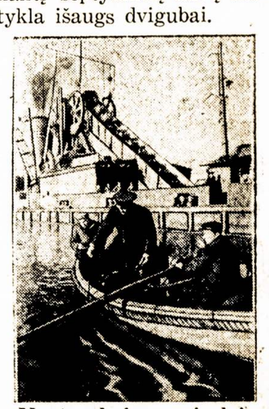

Nuotraukoje: prie laivų statyklos gilinama duobė pirmojo plaukiojančio doko išbandymui. Priekyje—gylio matavimo grupė.

ĮVAIRUMAI

ARLINGTONE AMERIKOS TAUTINIAI KAPAI

Netoli nuo Washingtono, Arlingtono apylinkėje, Virginia valstijoje, yra Nacionaliniai kapai. Jie užima 420 akrų plotą. Tvarkomi armijos. Ten jau yra palaidota virš 91,000 militarinių žmonių, kaip tai: generolų, karininkų ir karių.

1954 metais pastatytas paminklas marininkams, kurie kovojo prieš japonus ant IWO Jima salos; jo pastatymas atsiėjo $850,000.

ŠEŠI BILIJONAI HOLANDŲ TULPIŲ

Hollandija — nedidelė šalis, esanti šiaurvakarinėje Europos dalyje. Tiesa, ji vis dar turi kitur didelių kolonijų. Bet iš kolonijų turtus spaudžia turčiai. Paprastiems gyventojams tenka grumtis su jūromis vis didesnius nuo jų plotus atkariaujant, auginti kiaules, karves ir tt.

Hollandijoje labai gerai dera tulpės (tulips). Suprantama, kad ir jų biznis yra daugumoje turčių rankose. Ant 21,000 akrų ten per metus užaugino 6,000,000,000 tulpių bulvių. Prie jų dirbo 25,000 darbininkų.

1958 metais į Ameriką buvo atvežta šimtai milijonų tulpių bulvių ir jos parduotos už $36,000,000.

KAMČATKOJE YRA 133 METŲ MOTERIS

Tolimuosiuose Rytuose, TSRS Kamčatkos pussiasalyje, gyvena Matrena Čečuliana, 133 metų amžiaus moteris. Ji dar jaučiasi tvirtai. Visą savo amžių gyveno šaltame krašte.

$700,000,000 GAVO NUO AUTOMOBILIŲ TAKSŲ

Alabama, Florida, Georgija, Mississippi, Tennessee, N. ir S. Carolina valstijų svarbiausios įplaukos, tai taksai nuo automobilių. 1958 m. šios valstijos gavo virš $700,000,000 įplaukų taksais už parduotus automobilius, gazoliną, pleitus, laisnius ir tt.

JUGOSLAVIJA TURI LAIVŲ INDUSTRIJĄ

Jugoslavija padarė didelio progreso po Antrojo pasaulinio karo laivų statybos industrijoje. Ji dabar turi 34 laivų statybos fabrikus. 1958 metais nuleido į vandenį 120 naujų laivų, bendrai 900,000 tonų įtalpos.

Jugoslavija stato laivus ir kitoms šalims. Su 1958 metų pabaiga tarp kitko ji statė: 15 laivų Šveicarijai, 8 Anglijai, 10 Burmai, 8 Lenkijai, 4 Jungtinėms Valstijoms, 5 Danijai ir po kelis kitoms šalims.

1958 M. DIDELI BUVO PASIEKIMAI BULGARIJOJE

1958 geri metai buvo Bulgarijos liaudiškai respublikai. Labai gerai užderėjo javai.. Daug daugiau suimta kviečių, miežių, tomaičių, vynuogių, obuolių, cukrinių runkelių, kukurūzų, kitokių javų ir vaisių, negu 1957 metais. Vien pieno 32,000,000 litrų daugiau gauta negu 1957 metais.

Taip pat geri buvo pasiekimai gamyboje plieno, geležies, švino, vario ir t. t. 1958 metais buvo pagaminta 93,348 elektriniai motorai ir 2,170 radijo imtuvų.

PARDAVĖ LAIKRODŽIŲ UŽ $200,000,000

H. Solomon, Self Winding Clock Co. vice-prezidentas, sako, kad jie 1958 metais pardavė savo laikrodėlių už $200,000,000. Žinoma, jie pardavė ir didelių laikrodžių, jų tarpe New York Central Railroad ir kitoms geležinkelių kompanijoms, kurie buvo įtaisyti stotyse.

New Yorkas. —Blind Inc. praneša, kad 1958 metais Amerikoje akliesiems buvo išleista 530 knygų.

BINGHAMTON, N. Y.

Iš LDS 6 kuopos susirinkmo

Sausio 5 d. atsibuvo LDS 6 kuopos susirinkimas. Nors jis buvo pirmutinis 1959 metais ir laukta skaitlingo, bet narių nedaug tedalyvavo. Tur būt priežastis buvo šaltas oras, nariai pabijojo išeiti iš šiltų stubų.

Finansų sekretorius L. Šimoliūnas pranešė, kad T. Bagdonienė pasveiko ir jai įteiktas pašalpos čekis. Buvo smagu girdėti, kad drg. Bagdonienė pasėkmingai pasveiko. Dabar serga J. Tinkūnas, kuopos kasos globėja V. Vinskūnienė ir V. Kapičiauskienė, kurios, puldamos, susižeidė rankas. Labai gaila, kad minėtas drauges ištiko tokios nelaimės. Linkiu joms greitai pasveikti.

Protokolų sekr. O. Wellus pranešė, kad per 1958 metus kuopa turėjo 11 ligonių. Jiems pašalpomis Centras išmokėjo $1,511.96; 2 nariai mirė — jų apdraudomis išmokėjo $2,000. Viso gauta iš Centro $3,511.96. O narių duoklių pasiųsta į Centrą $2,782.07. Kas parodo, kad LDS 6 kuopa gavo iš Centro $729.89 daugiau negu nariai sumokėjo.

Kuopos finansinis stovis: pelnas nuo 2 pasilinksminimo vakarų $109.39, kuopos nariai sumokėjo $131. Pradžioje metų iždė buvo $1.64. Sykiu $242.03. Per 1958 metus kuopos įvairių išlaidų buvo $189.22. Su sausio 1959 1 d. kuopos ižde pinigų yra $52.81. Iždininkas I. Vėžis sutiko eiti iždininko pareigas ir per šiuos metus. Kuopos knygų peržiūrėjimo komisija pranešė, kad knygose viskas gerai.

Kūčių vakarienės rengėjos turėjo biskutį nesmagumo. Mat, kuomet jos kvietė, kalbino žmones dalyvauti, tai kai kas iš LDS 6 kuopos narių barė jas, kad nereikia rengti, nes nebuvo tarimo. Tai jos buvo nustojusios gero ūpo ir buvo pranešta, kad vakarienė neįvyks. Bet vėl, atgave ūpą ir energiją, griebėsi už darbo ir surengė Kūčių vakarienę, prigamindamos visokių patiekalų ir gražiai pavaišino visus dalyvius. Daugiausia darbavosi Viktorija Miller, J. ir A. Žemaičiai, I. ir M. Liuzinai. Jiems pagelbėjo N. Strolienė, H. Pagiegalienė, K. Juozapaitienė ir A. Maldaikienė. A. Klimas netik kad davė vietą veltui dėl vakarienės, bet pagelbėjo ir valgius suvežti. Jam priklauso didelis ačiū už tai. Buvo ir aukų. L. ir U. Šimoliūnai užsimokėjo įžangą $3 ir nedalyvavo vakarienėje, tai priskaitome prie aukų; A. Žemaitienė dovanojo baravykų už $1, O. Wellus — kopūstų salad. Per pasidarbavimą H. Žukienės, Endwell keptuvė dovanojo didelį gražų keiksą, kuris pelno davė $2. Nuo minėtos vakarienės kuopai liko pelno $37.78. Rengėjų raportas priimtas su pagyrimu. Priklauso didelis ačiū kaip rengėjams už jų gražų pasidarbavimą, taip ir visiems dalyviams už atsilankymą.

Sekamas LDS 6 kuopos susirinkimas įvyks pirmadieni, vasario 2 d., A. Klimo studijoje. Pradžia 7:30 val. vakare. Yra labai pageidaujama, kad mūsų kuopos susirinkimai būtų gyvesni ir skaitlingesni, o tai galime lengvai padaryti. Tad visi dalyvaukime šiame susirinkime.

Sekret. **Anna Wellus**

-:- -:- -:-

LLD 20 kuopos finansų sekretorė A. Žemaitienė atidavinėja LLD nariams Jono Kaškaičio knygą už 1958 metus "Iš atsiminimų". Ir tuo pačiu sykiu renka mokesčius už 1959 metus. Tai labai gražus darbas, kad finansų sekretorė pradėjo rinkti mokesčius su pradžia metų, o mes, nariai, taipgi atlikime savo pareigą užsimokėdami mokestį dabar.

O dabar, prie progos, norisi ištarti didelis, nuoširdus padėkos žodis drg. Jonui Kaškaičiui už tokią svarbią knygą. Skaitai ją ir stebiesi iš jo milžiniško stiprumo, neišsemiamos energijos ir didelio pasiaukojimo atsiekti tai, ką buvo pasirengęs siekti. Ši Jono Kaškaičio knyga tai yra energijos šaltinis, faktiškai įrodyta, kaip žmogus gali savo pasibrėžtą tikslą pasiekti. Dar sykį dėkui jums, drauge, už tą svarbią knygą. Ilgiausių metų Jums, Drauge!

Anna Wellus

Brockton, Mass.

Mūsų Vyrų Meninės Grupės parė naujų metų išvakarėse buvo sėkminga. Nors nedaug dalyvavo, bet visvien pražiai praleidome laiką, kad net pratęsėme parę į antrą dieną.

Mes nutarėme suruošti "šurum-burum" vasario 22 d., sekmadienio popietį. Įžanga bus prieinama ir prie durų bus duodama prizai. Matysime įdomių paveikslų, kuriuos nufotografavo Vincas Walent. Jis pats rodys. Matysime šios šalies įdomias vietas ir taipgi mūsų buvusio koncerto programos dalyvius. Bus ir bufetas.

Norime priminti, kad jau ruošiamės prie savo koncerto, kuris įvyks balandžio 18 d. Vėliau parašysime plačiau apie tai. Prašome nepamiršti datos.

Albert Potsus

TEISYBĖS MYLĖTOJAS

Stasio Raštikio memuarai

"KOVOSE DĖL LIETUVOS," **Stasys Raštikis,** išleido "Lietuvių Dienos," Los Angeles, Kalifornia, 1956-57 m., 2 tomai, pusl. 1,400, tiražas 2,000 egz., kaina 14 dolerių.

———

Atrodo, jog dabar mada rašyti atsiminimus. Memuarinį žanrą ypatingai yra pamėgę Lietuvos bėgliai-dipukai. Mat, norima užfiksuoti savo praeitį ir "atliktus didelius darbus tėvynės labui"! Kitaip, juk kas žinos, kad ten gyveno ir Lietuvos duoną piktnaudojo koks nors politikas ar generolas. Nuo jų nenori atsilikti ir buvęs Lietuvos kariuomenės vadas žen. **Stasys Raštikis.** Juk smetoninio vadizmo eroje ir jis buvo vadas, nors ir ne vyriausias!

Įvade St. Raštikis sako, kad jo memuarai "yra ne istorinė studija, bet tik subjektyvūs vieno žmogaus atsiminimai," kad jis nori tik "iškelti klaidas ir pasimokyti iš jų, kad ateityje mes patys ir kiti daugiau nebedarytume tokių klaidų." Tąsias savo klaidas autorius išdėsto antrajame tome. Tačiau tik kiek žemiau autorius sako, kad smetonlaikyje jokių klaidų nebuvo, kad buvo tik teigiamybės. **Reiškia, nėra iš ko nei mokytis —ir nėra reikalo. Raštikis sako: "Aš nemaniau ir nemanau smerkti mūsų praeities,"** nes tasai laikotarpis, **"žiūrint į jį iš tolio... atrodo ir šviesus, ir laimingas, o buvę kaikurie nesklandumai ištirpsta buvusiuose tautos laimės ir pažangos vaizduose." Kitaip sakant, viskas ėjo, kaip medum patepta! Neabejojame, jog augšto rango karininkams, valdininkams, dvarininkams ir kitiems parazitams tuomet buvo tikrai gera gyventi. O liaudis ir jos skurdas—nieko nereiškia!**

Raštikis labai daug kalba apie savo gimtuosius Dukštus, vaikystę, jaunystę, mokslą, tarnavimą rusų caro kariuomenėje, romansą, vedybas, vaikus, gimines, pasivažinėjimus, pasijodinėjimus, pasivaikščiojimus ir daugybę kitų reikalų. Norėtume autorių paklausti: ką bendra visa tai turi su "kovomis dėl Lietuvos"? Jeigu jis norėjo parašyti savo autobiografiją, tai reikėjo taip savo rašinį ir pavadinti. Gi "Kovose dėl Lietuvos" yra tik nežymus 22-jų pusl. skyrius ,o visa kita — autobiografija. Bloga orientuotis Raštikio atsiminimuose dar ir todėl, kad retai kur jis pažymi įvykių datas. Tačiau vienur kitur vistik užtinki tame didžiuliame darbe kaiką ir įdomaus. Bėda tik, kad, kaip tam Krylovo pasakėčios gaidžiui, — norint surasti vieną grūdą, reikia iškapstyti visą krūvą mėšlo!

Giminių valdžia

Pirmojo pas. karo metu S. Raštikis tarnavo caro kariuomenėje žemo rango karininkėliu. Grįžęs į Lietuvą, Dukšto klebono skatinamas, jis stojo į Kauno dvasinę seminariją. Išklierikavęs vienus metus, jis prisidėjo prie besikuriančios lietuvių buržuazinės kariuomenės. Kovoje su tarybine armija buvo sužeistas ir pateko į nelaisvę, kurioje išbuvo 20 mėnesių. Paleistas, jis vėl grįžo į lietuvių armiją ir gana sparčiu tempu įkopė net į divizijos generolo uniformą. Protekcija augštose sferose ir giminystės ryšiai — daug jam padėjo. Juk jis buvo vedęs A. Smetonos brolio dukrą, tai taip ir susidarė ta jauki giminių valdžia: ministeris pirmininkas (Tubelis) Smetonos svainis, o kariuomenės vadas ir krašto apsaugos ministeris — Smetonos brolio žentas!

1926 m. pučas ir Raštikis

Smetoniniam pučui (1926 m. gruodžio 17 d.) Raštikis nepritaręs ne todėl, kad jam geriau būtų patikusi legitimacinė dr-o Griniaus vyriausybė, bet kad tasai aktas įnešęs demoralizaciją į kariuomenę bei visuomenę ir paneigęs prezidento ir seimo autoritetą. Šiam sukilimui militarinę jėgą davęs majoras Plechavičius ir Kauno įgulos pulkininkas Petruitis. Raštikis betgi indorsuoja visas menamas sukilimo "priežastis," kurios būk tai ir iššaukę Voldemaro - Smetonos priešvalstybinį aktą. Raštikis sako: "Tuo tarpu naujoji Lietuvos vyriausybė visai paleido valdžios vadeles iš savo rankų ir komunistų gaivalas, susidedąs daugiausia iš žydų, pradėjo laisvai siausti visame krašte. Prasidėjo viešos triukšmingos su išsišokimais ir įvairiais incidentais komunistų demonstracijos ne tik Kaune, bet ir provincijoje. Lietuviai buvo įžeidinėjami gatvėse, traukiniuose, autobusuose ir kitur. Kaune įžūlūs jauni komunistuojanti žydukai nenorėdavo užleisti vietos uniformuotiems karininkams šaligatviuose. Pradėjau nešiotis revolverį kišenėje ir buvau pasiryžęs pagrasinti ginklu, jei jie drįstų šaligatvyje įžeisti arba apstumdyti mane. Tačiau man neatsitiko jokio incidento, nors kiti karininkai Kaune, Vilniaus gatvėje, tokių incidentų jau turėjo. Valdžia ir policija nereagavo prieš komunistų išsišokimus."

Karininkų sauvaliavimas

Iš viso matyt, kad Raštikis yra didelis antisemitas ir komunistų priešas . Kaip tai gali kokie ten "komunistuojanti žydukai"—jis samprotauja — nesitraukti nuo šaligatvio ateinančiam ponui karininkui! Atseit, jei nėra vietos šaligatvyje, tai šok nors ir į gatvę, bet karininkui užleisti vietą privalai! Jei ne — jis turi kišenėje paruoštą revolverį savo prerogatyvai apginti. Smetonlaikiu karininkai buvo išaugę lyg ir į privilegijuotą klasę, kuriai turėjo kiti lenktis. Jie savinosi ne tik šaligatvio teises, bet reikalavo savo vaikams net specialių mokyklų bei gimnazijų. Į jų "Ramoves" (karčiamas) eilinis karys neturėjo teisės užeiti. Jei kurioje iškiloj buvo karininkas, tai karys ten galėjo dalyvauti tik karininkui leidus!

Tūli smetonlaikio karininkai buvo pasidarę tikri caro laikų "deržimordos." Tarp karininkų ir studentų jau buvo pasidariusi nepereinama praraja. Karininkai į studentus buvo pradėję žiūrėti iš augšto, su panieka. Koks nors obskurantas rikiuotės karininkėlis visai nesivaržydamas universiteto studentui - naujokui šaukdavo: "Žioply, koją augščiau, čia tau ne universitetas, čia reikia galvoti!"

Raštikio "žvaigždė" kyla

S. Raštikio žvaigždė pradėjo kilti tuoj po Kubiliūno-Voldemaro išstojimo prieš Tubelio vyriausybę (1934 m. birž. 6 d.) Smetona paskyrė kapitoną Raštikį, kaip savo patikėtinį, vyriausio štabo pirmininku, vietoj abejingo gen. Gerulaičio. Kariuomenės vadovybė buvo apvalyta nuo Kubiliūno simpatikų ir bandyta atsteigti drausmę bei likviduoti demoralizaciją, kilusią ryšium su karininkų puču. Raštikis tuoj ėmėsi reformų ir kariuomenės stiprinimo. Jisai stengėsi iškelti karines pajėgas iki 3-4 divizijų, o jei tik būtų ginklų, tai kad ir iki 6-šių div. Reikėjo gauti naujų ginklų ir degalų rezervo. Kariuomenės padėtis tuo metu buvusi tiesiog tragiška: "Sunkiausias, o kartu ir vienas svarbiųjų klausimų, buvo kariuomenės apginklavimo klausimas. Trūko ir ginklų ir šaudmenų. Trūko priešlėktuvinės artilerijos, šarvuočių, tankų, prieštankinių pabūklu, minosvydžių ir kitų ginklų. Lengvoji lauko artilerija turėjo įvairiausius senus rusiškus, vokiškus, angliškus ir prancūziškus pabūklus, kuriuos reikėjo [illegible] ir kuriems trūko sviedinių. Šaudmenų būklė buvo tiesiog tragiška. Daug senų šaudmenų, išlikusių dar iš pirmojo didžiojo karo laikų, buvo pasenę ir šaudant nesprogdavo. Kaikurie mūsų artilerijos pabūklai 1934 m. turėjo šaudmenų tik šešioms šaudymo valandoms! Ar galima buvo su tokia artilerija išeiti į kautynes? Su tiek sviedinių galima būtų tik taikos metu truputį pažaisti ir daugiau nieko. Be ginklų ir šaudmenų, trūko dar daug įvairaus karo technikos, intendantūros ir kitokio karinio turto." Kariuomenė buvusi nelavinta, "paruošta tik paradui, o ne kautynėms." Bet užtat sandėliuose buvo "didelės atsargos šventųjų paveikslų, kryžių ir maldaknygių."

Nauja mokesčių našta

Savo reformų pravedimui Raštikis pareikalavo 175 milijonų litų. Tokiu nepaprastu kariniu biudžetu jisai apkrovė gyventojus nauja mokesčių našta. Lietuvai, mažam kraštui, tiek milijonų sukišti Marsui į nasrus, tai ne juokas! Kultūrinių reikalų sąmatos dėl to turėjo skaudžiai nukentėti. Kraštas buvo ekonominiai nualintas, bet dėl to žymiai sustiprėjo karininkų kasta ir karo mašina. Ir vis tik, nors ir "modernizuota" Lietuvos kariuomenė, neišgelbėjo nei Vilniaus (1938 m.) nuo lenkiškųjų imperialistų, nei Klaipėdos krašto (1939 m.) nuo vokiškųjų nacių! Klausimas: ką padėjo Lietuvai tie 175 miliijonai litų, išleistų "kariuomenės reformai," nors Raštikis ir teigia, kad "jei būtų įsakyta, nei kariai, nei šauliai nebūtų pasigailėję savo kraujo." Apie karininkus jis nieko nesako. Militarinius įsitvirtinimus jisai numatė tik rytų ir šiaurės sienose, ne vakaruose. Vokiečius, regimai, jis laikė savo draugais.

Užtarnautas priekaištas

Raštikis skundžiasi dėl jam darytų priekaištų, kad jis perdaug kalbėdavęs. Priekaištas pilnai užtarnautas. Karininkams jisai buvo uždraudęs politikuoti, bet dėl to jisai pats už visus atpolitikuodavo. Apie savo vizitą Londone (1937 m.), Anglijos karaliaus Jurgio VI vainikavimo proga, Raštikis savo knygoje prirašė net 33 puslapius, o apie vizitą Varšuvoje — 15 pusl. Jisai neapsakomai džiaugiasi, kaip ištaigiai jį ten vaišino Lenkijos prezidentas Moscickis ir maršalas Rytz-Smigly, o pravažiuojančiam gatve minia šaukia: "Niech žyje Rasztikis!" Jis nepaprastai patenkintas ir vizitu Berlyne, kai naciai minėjo Hitlerio 50-tąji gimtadienį. Ten jį vaišino Ribbentropas, jis Raštiki supažindino ir su Hitleriu, kuris gyręs smetonine vyriausybę, kad ta be jokio pasipriešinimo atidavė jam Klaipėdos kraštą!

Kaip Kristus ant asilo

Raštikis nepaprastai ambicingas asmuo. Kai 1939 m. rudenį Tarybų vyriausybė atidavė Vilniaus kraštą Lietuvai, tai pirmuoju norėjo į Vilnių įžengti, kaip Kristus ant asilo į Jeruzalę, patsai gen. Raštikis. Jam labai nepatiko paskyrimas d. gen. V. Vitkausko. Apie tai Raštikis sako: "Grįžęs iš Maskvos, jau radau suformuotą Vilniaus rinktinę ir paskirtą tos rinktinės vadą d. gen. Vitkauską... D. gen. Vitkausko paskyrimas Vilniaus rinktinės vadu neatitiko mano sumanymų, nes mano nuomone Lietuvos kariuomenė turėjo būti įvedama į Vilnių paties kariuomenės vado... Taigi atskiro Vilniaus rinktinės vado visai nereikėjo." Kariuomenei be kita ko, Raštikis įsakė dar "iškilmingai pagerbti ir stebūklingąjį šv. Marijos paveikslą Aušros Vartuose." Ne stebėtina, kad net tautininkai Raštikį vadino "davatka," "škaplierninku" ir t. t. Ir vistik Raštikis savo ego patenkino: jis aplinkiniais keliais automobiliu aplenkė bežygiuojančią kariuomenę ir pirmas pasiekė Vilnių. Tik, o skelkitės uolos, — jo niekas ten nepažino, niekas nešaukė jam nei valio, nei "niech žyje," net "prie mano automobilio plevėsavusi Vyčio Kryžiaus vėliavėlė, kariuomenės vado ženklas, vilniečiams taip pat nieko nesakė"! Jis ten matė šventiškai pasirėdžiusius žmones, matė gėlėmis apkaišytus garbės vartus, tik visa tai ne jam, bet ateinančiai kariuomenei. Nusiminęs kariuomenės vadas turėjo laukti savo kariuomenės, kurią vedė d. gen. V. Vitkauskas. Tik tuomet Raštikis pamatė, kad generolas be armijos — nieko nereiškia . . .

Sutartis su Sovietais

Kaip jau žinoma, 1939 m. T. S-ga buvo padariusi su Lietuva nepuolimo ir savitarpio pagalbos sutartį. Tačiau, kaip patsai Raštikis pripažįsta, tos sutarties vykinime iš smetoninės vyriausybės pusės nebuvo nuoširdumo, bet laikytasi tokios taktikos: kad ir gįsiu, bet tpruč nesakysiu! Tarybinės kariuomenės dislokacijos atžvilgiu buvo dirbama taip, kad bile kada lietuvių kariuomenė galėtų "pasinaudoti vokiečių siena." Kad lietuvių kariuomenės išvedimo klausimas į Vokietiją buvo svarstomas net Kybartų konferencijoje (Smetonai bėgant į Berlyną), tai viešai spaudoje pripažino ir Smetonaitė-Valiušienė; o kad smetoniniai vadeivos kvietė Hitlerį užimti Lietuvą, tai minėjo savo kalboje (pradėjęs karo veiksmus prieš T. S-gą) patsai Hitleris. Tik tuo metu Hitleriui dar nebuvo patogu Smetonos prašymą patenkinti.

(Bus daugiau)

J. Jurginis, V. Mikučianis (23)

VILNIUS — Tarybų Lietuvos sostinė

(Tąsa)

Ansamblis savo veiklą pradėjo kaip Valstybinės filharmonijos skyrius. 1941 metų vasario 22 dieną, Tarybinės Armijos dvidešimt trečiųjų metinių išvakarėse, ansamblio dalyviai pirmą kartą savarankiškai koncertavo Tarybinės Armijos kariams. 1946 metų pradžioje žymiai išaugęs ir subrendęs ansamblio kolektyvas buvo išskirtas į savarankišką L T S R Valstybinį dainų ir šokių liaudies ansamblį. 1954 metais per lietuvių literatūros ir meno dekadą ansamblis su dideliu meistriškumu pademonstravo eilę Tarybų Lietuvos liaudies dainų ir šokių mūsų Tėvynės sostinėje Maskvoje.

Ansamblio kolektyvas savo koncertais respublikos sostinėje ir gastrolėmis po visą respubliką, savo aukšta muzikine ir šokių kultūra plačiai išpopuliarino lietuvių ir kitų tarybinių tautų dainas ir šokius. Ansamblio dėka Lietuvoje buvo atgaivinti tokie senieji lietuvių liaudies muzikos instrumentai, kaip kanklės, skudučiai ir birbynės, lumzdeliai ir trimitai. Daugelis ansamblio sukurtų ir išpopuliarintų dainų ir šokių įėjo į respublikos saviveiklininkų repertuarą. O tokios dainos, kaip "Kolūkietiškas valsas," "Paleisk, tėveli, lankon žirgelį," "Oi tu, Joneli, kodėl nesiženiji," pasklido toli už respublikos ribų. Liaudies ansamblio pavyzdžiu respublikoje susikūrė eilė puikių saviveiklinių ansamblių.

Už nuopelnus ugdant lietuvių liaudies meną ansambliui buvo suteiktas Nusipelniusio kolektyvo vardas, o jo meno vadovams — šlovingi Tarybų Sąjungos garbės vardai. Daugelis ansamblio artistų ir vadovų apdovanoti ordinais ir medaliais. Ansamblio kolektyvas nuolat praturtina s a v o repertuarą naujomis tarybinėmis dainomis ir geriausiais tarybinių kompozitorių kūriniais.

Vilniuje gyveno ir kūrė daug įžymių lietuvių rašytojų . Galima atskirai kalbėti apie Žemaitės Vilniaus laikotarpio publicistiką. Vilniuje savo realistinius kūrinius iš darbininkų gyvenimo parašė Lazdynų Pelėda. Vinco Kapsuko-Mickevičiaus revoliucinė ir literatūrinė veikla yra neatsiejama nuo Vilniaus. Vilniuje savo literatūrinę veiklą pradėjo Liudas Gira ir daugelis senesniųjų, tiek jaunesniųjų lietuvių rašytojų. Čia gyveno ir kūrė Petras Cvirka, Balys Sruoga ir kiti rašytojai. Ir dabar Vilnius yra rašytojų susibūrimo vieta, respublikos Tarybinių rašytojų sąjungos centras.

Vilnius turtingas senų ne tik lietuvių, bet ir brolių tautų raštijos ir grožinės literatūros tradicijų. Čia pirmąsias baltarusiškąsias knygas 1525 metais išspausdino Skoryna. Pirmoji latviškoji knyga 1585 metais taip pat pasirodė Vilniuje. Didžiausias XVI amžiaus lietuvių kalbos paminklas — Daukšos Postilė —iš spaudos išėjo Vilniuje.

Čia gyveno ir kūrė įžymieji lenkų rašytojai demokratai: Adomas Mickevičius, Julius Slovackis, Liudvikas Kondratovičius - Syrokomlia, Eliza Ožeškienė, Mykolas Balinskis. Adomas Mickevičius, gyvendamas namuose Pilies skersgatvyje, 1822 metais baigė rašyti įžymųjį savo kūrinį "Gražina." Šiuose namuose dabar įrengtas Adomo Mickevičiaus memorialinis muziejus, kurį globoja Vilniaus Valstybinis V. Kapsuko vardo universitetas. Vilniuje savo literatūrine veikla pasireiškė žinomi baltarusių rašytojai: F. Bohuševičius, Janka Kupala, Jakubas Kolas - Mickevičius, Maksimas Tankas ir kiti. 1889-1890 metais Vilniuje gyveno įžymusis latvių liaudies poetas Janis Rainis. Tuomet jis dirbo Vilniaus apygardos teismo raštinėje.

Tarybinis Vilnius yra respublikos spaudos centras. Čia knygas leidžia dvi valstybinės leidyklos—Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla ir Valstybinė grožinės literatūros leidykla. Vilniuje išeina centriniai dienraščiai, savaitraščiai ir žurnalai. Drauge su periodine spauda didžiulį kultūrinį darbą atlieka Vilniaus radijas.

Tarybų valdžia, rūpindamasi sostinės darbo žmonių gerove, skiria daug dėmesio sporto ir fizinės kultūros ugdymui. Pokariniu laikotarpiu mieste įrengti Respublikinis "Spartako," Jaunimo ir "Dinamo" stadionai, kelios sporto salės ir aikštelės. Respublikiniame stadione, be sportinių varžybų ir rungtynių, vyksta ir respublikinės dainų šventės. Pirmoji Dainų šventė Vilniuje įvyko 1946 metais, joje dalyvavo 12 tūkstančių dainininkų ir šokėjų; antroje—1950 metais —dalyvavo 20 tūkstančių dainininkų, šokėjų ir 70 tūkstančių žiūrovų; trečioji, skirta Tarybų Lietuvos 15 metų sukakčiai paminėti, įvyko 1955 metų liepos 21-22 dienomis. Šitoje sukaktuvinėje Dainų šventėje dalyvavo 30 tūkstančių dainininkų, šokėjų, muzikantų ir 80 tūkstančių žiūrovų.

Lietuvių tauta myli sostinę. Joje nuolat lankosi ekskursijos iš visų respublikos miestų ir kolūkių, o taip pat čia atvyksta svečių iš kitų brolių kų Tarybų Sąjungos respublikų ir iš užsienio šalių.

MIESTO ISTORINĖS VIETOS

Mieste yra nemaža aikščių, gatvių ir pastatų, susijusių su reikšmingais istoriniais įvykiais. Daugelyje tų įvykių Vilniaus gyventojai patys dalyvavo. Vilniečiai ne kartą gynė savo miestą nuo plėšikų kryžiuočių, besiveržiančių į rytus. Vilnius taip pat buvo liudininkas didvyriškų liaudies kovų prieš feodalinius išnaudotojus ir pavergėjus. Nuo darbininkų klasės atsiradimo Lietuvoje pradžios Vilnius buvo tos klasės revoliucinio judėjimo centru. XIX amžiaus pabaigoje čia susikūrė pirmosios Lietuvos darbininkų organizacijos, čia buvo daugiausia pralieta darbininkų kraujo kovoje prieš carinę priespaudą. Didžiosios Spalio socialistinės revoliucijos įtakoje kovojant prieš kaizerinius okupantus ir jų talkininkus — lietuviškuosius buržuazinius nacionalistus, — 1918 metų gruodžio 16 dieną Laikinoji revoliucinė Lietuvos darbininkų ir valstiečių vyriausybė savo manifestu paskelbė, kad visa valdžia pereina į Darbininkų, bežemių ir mažažemių valstiečių deputatų tarybų rankas. Dabar iš čia, kaip iš respublikos sostinės, mūsų partija ir vyriausybė vadovauja komunizmo statybai visose liaudies ūkio šakose.

Išlikusių ligi mūsų dienų tokių paminklų, kurie kalbėtų apie lietuvių kovas prieš kryžiuočius, yra nedaug. Žymiausias iš jų, virtęs Vilniaus miesto simboliu, yra pilis, kurią XIV amžiaus viduryje pastatė Gediminas, o apie 1420 metus perstatė Vytautas. Daug kartų ordino plėšikai kėsinosi į Vilnių, tačiau įkelti koją į miestą jiems p a v y k o tik 1365 metų vasarą.

1390 metais pilies apgulimas truko net penkias savaites, o 1394 metais kryžiuočiai, įnirtingai puolę pilies sienas, nugriovė vieną tvirtovės bokštą, bet įsiveržti į pilies vidų neįstengė. Manoma, kad XIV amžiaus antroje pusėje pilis buvo kelis kartus perstatoma ir taisoma, ypač sutvirtinant akmenimis gynybinę sieną. Tuo laikotarpiu, greičiausiai, ir buvo pastatyta kalno papėdėje kita—Žemutinė—pilis ir visi didžiojo kunigaikščio rūmai palei Vilnelės krantą, apjuosti mūrine gynybine siena. Viename 1387 metų dokumente sakoma, kad katedra pastatyta tarp pilies mūrų, o tie mūrai ir galėjo būti gynybine siena. Kryžiuočiai puolimų metu pirma turėdavo nugalėti žemutinių rūmų sieną ir po to veržtis į pilį ant kalno. 1934 metais sugriautas tvirtovės bokštas priklausė rūmų sienai. Tokių bokštų b u v o keletas. Ant vieno tos sienos bokšto vėliau buvo pastatyta ir dabar tebestovi katedros varpinė. 1399 metais Vilniuje įvykęs gaisras sunaikino didelę miesto dalį, Žemutinę pilį, katedrą ir kitus kalno papėdėje buvusius didžiojo kunigaikščio rūmų pastatus, apie kuriuos dabar nieko tikro pasakyti negalima.

(Bus daugiau)

Baltijai

Kol gyva neužmiršiu ašai
Tos kelionės į puikią Palangą.
Gintarai—ašarėlių lašai
Man primena švelnią Baltijos bangą.

Kiek galybės platybėj bangų,
Kai jos ritas putotom viršūnėm.
Kai pažiūri į jas—net baugu,
Kai po kojomis tavo jos žūna.

Kada saulė paskęsta žemai,
Jūra supas prie kranto rausva.
Man atrodo—tarsi iš tenai
Žalčio atplaukia kraujo puta.

O kas žin—gal būt ir čia
Eglė Žilvino savo raudojo.
Ir dairausi aplink nejučia,
Kur jinai su vaikais apsistojo?

A. Rudaitytė

Merkinės vidurinė mokykla

Paminėta argentiniečio Jono Baltušniko 70 m. sukaktis

Buenos Aires, Argentina. — Argentinos lietuvių kolonija 1958 metų lapk. 29 d. Kultūros klube atžymėjo garbingą Jono Baltušniko 70 metų amžiaus sukaktį

Džiugu, kad mūsų gerbiamas draugas Jonas sulaukė garbingo 70 metų amžiaus, kovoje už geresnę gyvenimo santvarką.

Jonas gimė 1888 metais, Gasparo ir Juzefos Baltušnikų šeimoje Justininkų kaime. Justininkų kaimas mums jau nekartą buvo girdėti ir matyti spaudoje. Šiame kaime 1906 m. gimė ir Jono sūnėnas, žymus Argentinos lietuvių kolonijos veikėjas, ugningo talento prakalbininkas ir spaudos darbuotojas Juozas Baltušnikas. Tame pat kaime gimė ir Jono brolis, K. Baltušnikas, kurį vokiškieji hitlerininkai galvažudžiai žiauriai nužudė okupacijos metu už patrijotinį darbą. Iš šio kaimo paeina ir mūsų gerbiamo Jono dukterėčia, nužudyto brolio duktė, Baltušnikaitė, baigusi geologo mokslą, kuriai, pasilikus našlaite, jos tėvu ir motina tapo šlovinga tarybinė santvarka ir jos vyriausybė, kaip lygiai ir kitų Lietuvos našlaičių.

Jonas, vos sulaukęs 18 metų amžiaus, apleido savo gimtuosius Justininkus, išvykdamas į "auksinę" Ameriką. Šiaurės Amerikoj neilgai jam teko būti. Dėl sveikatos stovio turėjo greit ją apleisti, daugiau nieko nepatirdamas, kaip tik vargą. Buvo jis ir kituose kraštuose, kaip Anglijoj, Vokietijoje ir kitur. Didesnę pusę amžiaus jis praleido Argentinoje . Pusė šimtmečio atgal jis su kitais draugais kaip Antanas S m i t a s-Šmulkštys ir kiti, įkūrė pirmutinę lietuvišką draugiją Argentinoj, "Diegas".

Lygybės obalsį tarp lietuvių Argentinoj iškėlė prieškariniai lietuviai, jų tarpe buvo Jonas Baltušnikas, ir būsimąjį "Diegą" perorganizavo į daugiją "Lygybė".

Nelengva tais laikais buvo sugrupuoti išsisklaidžiusius po visą Argentiną lietuvius, neturint lietuviškos spaudos, o žmonių tada prityrusių nebuvo. Jų išleisti tomis dienomis atsišauki mai aiškiai liūdija sunkias redakcijos dienas.

Nežiūrint to, mūsų veteranai išleidžia laikraštuką "Proletaras" ir vėliau "Rytojus. Neturėdami pakankamai prityrimo jie šaukėsi į šiauramerikiečius, kurie, ištiesdami pagalbos ranką prisiunčia nenuilstamą ir iki šių dienų veikėją Rojų Mizarą! Palengvėjo dienos.

Baltušnikas, žiūrėdamas visuomet į geresnį ir laimingesnį žmogaus rytojų, nepasitenkina vien savo asmeniškais reikalais, bet savo gyvenimo liuosąsias valandas aukoja visuomenės labui. Jis užima "Kultūros" klube bibliotekos vedėjo pareigas; valdybos narys ir kultūros komisijos narys, mėgstantis plačiai palaikyti ryšius su jo buvusiais draugais ir visuomenininkais, atkaklus fašistų priešas.

Nežiūrint į tai, kad pramogos dieną buvo geležinkeliečių streikas, Jonui pagerbti susirinko nemažas skaičius jo senų ir jaunų draugų. Iš senųjų buvo matyti K. Undraitis, kuris neperseniai atšventė 75 metų jubiliejų, O. Undraitienė, Jonas Staškauskas, Jonas Sabas ir kiti. Iš jaunuolių dalyvavo Skarupskaitė Olga, Jonas Jurgelaitis ir daugelis kitų jaunuolių.

Dienos šventę atidarė klubo valdybos narys ir žymus kolonijos veikėjas Silva Kažukauskas, parekšd a m a s šventės pobūdį, užleisdamas žodį Tadui Adomoniui, kuris plačiau apibūdino Jono Baltušniko kilmę ir veiklą. Perskaitytas Rojaus Mizaros "Laisvės" red., ir vieno iš Argentinos lietuvių kolonijos veikimo ir spausdinto žodžio organizatoriaus, laiškas, kuris skamba:

"Mielas Jonai:

Kur tai esu girdėjęs, kad š. m. lapkričio 29 d. Buenos Aires mieste geri Jūsų bičiuliai rengia pramogą Jūsų, Jonai, 70-mečiui atžymėti. Jeigu taip bus, tai bus atliktas labai gražus darbas. Ir aš labai norėčiau, kad šitie mano žodžiai, jei sąlygos leis, būtų tame pobūvyje paskaityti.

Darbo žmogaus gyvenime 70 metų sulaukti — nemažas laimėjimas. Žinau, tiek pas mus, tiek ir pas jus, daug darbininkų miršta nesulaukę to amžiaus. Dar smagiau ir garbingiau to amžiaus sulaukti žmogui, kuris gyvena ne tik sau, ne tik t a m , k a d pripildytų savo pilvą, bet kuris gyvena ir tam, kad podėtų v i s i e m s d a r b o žmonėms pasiekti rytojų, kad visų darbo žmonių gyvenimas būtų lengvesnis, be ligų ir ilgesnis.

Jus, Jonai, kaip tik ir skaitau tokiuo žmogumi. Jūs juk didesnę savo amžiaus pusę, iš tikrųjų, visą subrendusį savo gyvenimą ir susiejote su darbu už pažangą, už taiką, už dirbančiosios žmonijos laimę. Kas gali būti žmogaus gyvenime kilnesnio bei gražesnio.

Gerai pamenu tuos laikus, kai prieš apie 30 metų, mudu pasispaudėme rankomis susitikdami ir vėliau atsiskirdami. Tų bendrų pokalbių, tų bendrų darbų, kuriuos dirbome, niekad nepamiršiu. Nepamirštu ir nepamiršiu ir kitų ano meto bičiulių, man ir tam darbui, kurį dirbau, nuoširdžiai padėjusių: K. ir O. Undraičių, Juozo Kaikario, Jono Staškausko ir daugelio daugelio kitų, tuomet bendrai veikusių. Laikas ir sąlygos, tiesa, neleidžia susirašinėti, b e t tai nereiškia, kad juos būčiau pamiršęs. Pragyventi metai Argentinoje m a n o gyvenimo istorijoje sudaro vieną brangiausių puslapių.

Apleidęs jus, kiekviena proga, gavęs iš Argentinos spausdintą žodį, visuomet atidžiai stebėjau, ką veikia tie gerieji žmonės, kaip jie gyvena. Stebėjau ir stebėdamas džiaugiausi pamatęs jaunesnių veikėjų pavardes spaudoje, rodant, kad jie puikiai veikia, kaip jie varo plačią vagą Argentinos lietuvių gyvenimo pūdymuose. Nemaža tų veikėjų šiuo metu jau yra grįžę į gimtąją šalį, į Tarybų Lietuvą, o tie, kurie liko, taip pat šauniai darbuojasi. Visa tai sudaro man didžiulį džiaugsmą.

Taigi, šia proga sveikinu Jus, Jonai, ir linkiu, kad būtumėte sveikas, ilgai gyventumėte ir stovėtumėte tose pozicijose, kokiose stovite. Kartu sveikinu ir visus kitus draugus ir drauges, o taipgi ir visus pobūvio dalyvius, suėjusius Jums, mielas Jonai, paspausti ranką ir pasakyti: "Ilgiausio amžiaus!"

Kalbėtojų tarpe be abejo reikėjo išsireiškimo iš senesniųjų Jono draugų, kurių tarpe plačiai kalbėjo Jonas Staškauskas, prisimindamas pirmąsias bendro darbo dienas ir pergyventus sunkumus pirmomis tvėrimosi organizacijų ir spaudos dienomis. Jis priminė Jono bendrus ryšius su žymesniais veikėjais. Didžiausias Baltušniko troškimas, t a i —būsimosios kartos problema, jų lavinimas lietuvių kalbos, rašybos, etc. Nekartą jis, nusivylęs, pareikšdavo, "gėda jaunuoliams nemokėti tėvų ir senelių kalbos". Per tai jaunuoliai, dalyvau d a m i jo šventėje, žinodami Baltušniko troškimus, nors trumpai, bet ryžtingai pareiškė savo žodį lietuvių kalba. Mūsų gerbiamo Baltušniko nuopelnų temoje ir kiti draugai išsireiškė, palinkėdami jam dar daug metų dirbti.

Mūsų kolonijos darbščioji "Skruzdelytė", po tarto žodžio, perskaitė savo pačios supintą eilėraštį "Garbės jiems vainikas". Savo eilėraštyje nemažai ji įdėjo sielos tam žmogui, kuris virš 50 metų gyveno ir dirbo visuomenės reikalui, mažai atsižvelgdamas į savo privatinius reikalus.

Po įvairių kitų pasveikinimo žodžių, klubo vardu įteikė Baltušnikui pergaminą su dalyvių parašais, o dalyvavusieji choristai, pritariant svečiams, užtraukė Jonui "Ilgiausių metų!"

LAISVĖS VAJUS

(Tąsa iš 1-mo pusl.)

J. Butkus pasidarbavo Bostonui su nauja prenumerata ir atnaujinimų.

Sekanti vajininkai pakilo punktais su atnaujinimais: J. Kalvaitis, B'klyn, N. Y.; S. Radušis, Bayonne, N. J.; R. Merkis, Philadelphia, Pa.; P. Paserskis, Baltimore, Md.; M. Vilkauskas, Nashua, N. H. (dėl Penkausko); J. Mažeika, Pittsburgh, Pa.; M. Uždavinis, Norwood, Mass.; Vera Smalstis, Detroit, Mich.; V. Padgalskas, Mexico, Me.; H. Thomas, Hingham, Mass.

BIUDŽETO SUKĖLIMUI 1959 METAMS AUKŲ GAUTA SEKAMAI:

LLD 185 kp., Richmond Hill, N. Y.	$25.00
Naujų m. parė pas M. Uždavinį, Norwood, Mass.	24.00
Benis Ivanauskas, Brooklyn, N. Y.	10.00
B. Marcinionis, Waterbury, Conn.	10.00
M. Nikzentaitis, Hartford, Conn.	6.00
A. Matulevičius, Brooklyn, N. Y.	6.00
F. Kalanta, St. Petersburg, Fla.	6.00
M. Savukaitienė, Muse, Pa.	6.00
Ona Raskevich, Bellevue, Canada	5.00
A. Latven, Hartford, Conn.	3.00
Valeria Vaszkis, Quincy, Mass.	3.00
John Uraitis, Orlando, Fla.	2.00
A. ir P., Richmond Hill, N. Y.	2.00
P. Bieliauskas, Richmond Hill, N. Y.	2.00
A. Trepkus, Colonia, N. J.	2.00
V. Paich. Bridgeville, Pa.	2.00

Po $1: J. Bubliauskas, Dearborn, Mich.; S. Skiragis, Detroit, Mich; Konst. Savickas, So. Barre, Mass.; C. Savickas, Roxbury, Mass.; L. Zelson, So. Boston, Mass.; J. Ramonas, Mexico, Me.; A. Sagatis, Amsterdam, N. Y.; F. Mikantas, Pittsburgh, Pa.; A. Brazys, Baltimore, Md.; Ant. Kavaliūnas, Dorchester, Mass.; J. Gegžnas, Phila, Pa.; S. Zenis, B. Sarapas, Norwood, Mass.; A. Waitkevičius, M. Vaitkevičienė, Norfolk, Mass.; Brooklynietė; W. Kvedaras, E. Setaucket, L. I.; J. Vaitonis, Waterbury, Conn.; J. Lasas, So. Windsor, Conn.; J. Bujavičius, Manchester, Conn.; V. Stančikas, Nashua, N. H.; J. Mazenas, Clinton, Ind.; V. Sandargas, Pittston, Pa.; Ant. Sadasky, W. Hartford, Conn.; J. Krauzlis, Huntington, L. I.; M. Panelis, Staten Island, N. Y.; P. Narus, St. Petersburg, Fla.; Ch. Swallows, Pittsburgh, Pa.; L. Kindaras, Lawrence, Mass.

John Galmin, Dearborn, Mich., 50 c.

Klaidos atitaisymas: Anksčiau buvo paskelbta auka $6.00 nuo Mrs. T. Lapin iš Hudson, Mass. Turėjo būti — iš **Hudson, N. H.**

Tai tiek šį sykį. Kitoj laidoj bus paskelbta daugiau, nes laiškų labai daug yra. Metai baigėsi, visokie kiti reikalai susimetė, tad ir rezultatus negalima ant syk paskelbti. Vajus oficialiai bus baigiamas vasario 8 d., tad dar yra laiko prisidėti prie biudžeto tiems, kurie dar negavo progos. Dėkuojame visiems už pasidarbavimą ir už dovanas.

Laisvės Administracija

Brockton, Mass.

Sunkiai susirgo "Laisvės" skaitytojas Antanas Biliūnas. Jis skubiai buvo išvežtas į ligoninę. Jam davė kraujo įleidimą. Dabar ligonis jau yra daug geresnis ir randasi namie 63 Beacon Park, po gero gydytojo priežiūra.

Sausio 1 d., tai yra Naujųjų Metų dieną, mirė Filix Norwish (Norvaiša), sulaukęs 80 metų amžiaus. Jis palaidotas Melrose kapinėse. Paliko liūdesyje du sūnus. Vienas jo sūnus yra mokytojas, o kitas dirba ant laivų. Taipgi paliko dukrą Anna Lucas, anūkų ir daug giminių.

Massachusetts Railway busų valdytojų ir mechanikų streikas dar vis tebesitęsia. Vaikus jau veža busais su streiklaužiais vairuotojais. Reiškia, streikierių kova sunki.

Mokyklų superintendentas sakė, kad jis ves derybas su privačiomis kompanijomis, idant jos vaikus į mokyklas nuvežtų. Suaugę žmonės jau pradeda prie prasti apsieiti ir be busų.

Geo. Shimaitis

Montello vyrų choras

Seniau būdavo sakoma, kad Bostonas, tai progresyvio veikimo centras, o Montello, tai kamienas. Daug mūsų judėjimas pergyveno sukrėtimų ir skilimų, bet Montellas su savo Tautišku Namu ir Tautišku Parku išsilaikė it Gibraltaro uola. Bet kaip nieko nėra amžino, tai ir pas montelliečius pasisuko mirtis ir juos labai aplamdė. Neteko tokių progresyvio veikimo kampinių piliorių, kaip Baniulis, Kukaitis, Sauka ir eilės kitų. Tas labai atsiliepė ant vietinio judėjimo. Susirgo Onutė Mineikytė, Aldona Wallans apleido Montello, Liaudies Choras turėjo mirti, palikdamas našlaičiais choro mokytoją Pocių, Rožę Stripinis ir Juodeikį. Nutilus dainai ir pats judėjimas pradėjo merdėtai, ir niekas nemanė, jog jis bent kada atsigaus.

Apie trejetas metų atgal Montellos pašonėje apsigyveno southbostonietis Jonas Shmitas. Tai stiprus ir energingas meno veikėjas. Pažinau Shmitą prieš keturiasdešimt metų. Jis visuomet dainuodavo Laisvės Chore, vargiai buvo vaidinimas, kuriame jis būtų tik žiūrovas; Vyturėlio mandalinų orkestre jis buvo pažiba.

Shmitas pasimojo suorganizuoti vyrų chorą, jam pritarė Juodeikis, Wallan, Lavas ir kiti. Bet didžiausias kreditas priklauso mokytojui Pociui. Pocius yra gabus mokytojas, o jo žmonelė veikli mūsų judėjime, ir jeigu dar pridėsim, kad jų dukrelė, kaip akrobatė šokėja, ima dalyvumą mūsų parengimuose, tai gaunasi, jog Pocių šeima yra didelis pavyzdys kitiems čia augusiems.

Vyrų choras į trumpą laiką išaugo iki dvylikos balsų, ir su choru atgimė visas vietinis veikimas. Tiesa, choras laimingas tuom, kad jis turi iš Rožės Stripinis ir Juodeikio stiprų duetą; rengiant koncertus, visuomet atskrenda Montellos lakštutė Aldona Wallan su savo vyru, taipgi gražiai dabar papuošia montelliečių koncertus jaunoji Wallan. Ir reikia tikėtis, jog sustiprėjus Onutė Mineikytė vėl mesis į meno areną, nes kartą ji yra pasakius: "Dainuosiu iki gyva būsiu". Nėra abejonės, kad ji ir laikysis duoto žodžio.

Sausio 4 dieną aplankiau juos, kuomet jie laikė repeticijas. Jie dabar dainuoja vėliausiai gautas dainas iš Lietuvos. Kokie brangūs tų dainų žodžiai, o melodijos priverčia klausovą kartu su jomis skristi į dausas!

Tegyvuoja Montello vyrų Choras! O jų dainos tegu skrenda kuo toliausia, gaivindamos draugų sielas!

Beje, Montellos Vyrų Choras balandžio 18 d. turės savo koncertą, įsitėmykite!

Kolonijų draugai, mūsų žemė pasisuko į pavasario orbitą ir tuojau pradės kaitinti mūsų meridijaną; įkaitę medžiai pradės sprogti, žydėti, iš po žiemos velėnos atgims visa gyvūnija, padarys atpildą mirusių —parsikvieskite savo kolonijon Montello Vyrų Chorą, tegu jie panaujina jūsų sielą.

Jaunutis

—:—

Paieškome geradarių

Vienas Lietuvos muzikos mokytojas, kuris mus gausiai apdovanojo savo dainomis ir gražiais straipsniais Laisvėje, prašo mūs, ar mes nesurastume geradario, kuris paaukotų savo akordioną, arba žmoniška kaina parduotų. Pas ką randasi toks akordionas, kurio nevartojate, praneškite laišku, rašydami lietuviškai ar angliškai šiuo antrašu: S. Pocius, 184 Ames St., Brockton, Mass.

Plymouth, Pa.

IR VĖL NAUJAS LIETUVIŠKAS KAPAS

Štai ir vėl vienu mažiau mūsų spaudos skaitytojų. Š. m. sausio 12 d., apie 6 val. vakare, mirė mūsų geras draugas Benis Navickas. Pašarvotas buvo Liegaus šermenynėje, 298 East South St., Wilkes - Barre, Pa. Palaidotas sausio 15 d., 2 val. popiet, Lietuvių Laisvose Kapinėse, Wyoming, Pa. Kadangi Benis buvo laisvas ir pažangus, taip pat ir jo žmona Margaret, tad ir palaidotas buvo laisvai.

Trumpą atsisveikinimo kalbą šermenynėje pasakė V. Ž., o kapinėse vienas iš draugų pasakė labai gerą ir atitinkamą kalbą. Šermenų direktorius Liegus pranešė, kad velionio žmona Margaret prašo visus palydovus į jos stubą ant pietų, kur pavaišino gerais valgiais ir gėrimais.

Benis Navickas buvo "Laisvės" ir "Vilnies" skaitytojas . Ir, kaip susipratęs darbininkas, priklausė mainierių unijai, Lietuvių Literatūros Draugijai ir Lietuvių Darbininkų Susivienijimui ir šiose organizacijose ryžtingai ir teisingai darbavosi per daugelį metų.

Visiems yra žinoma, kad mirti visiems reikės, niekas nuo jos neišsigelbės — nei pinigais atsipirks, nei maldomis atsiprašys.

Tačiau mūsų draugas B. Navickas dar nebuvo labai senas, tik 60 metų amžiaus, dar būtų galėjęs gražiai pagyventi, nes ir ekonominės sąlygos jau buvo palankesnės. Bet, kaip žinoma, Benis atvyko į šią angliakasyklų sritį dar jaunas būdamas, 1914 metais, ir visą čia išgyventą laiką, apie 45 metus, dirbo angliakasyklose, kur ir gavo angliakasių dusulį-silikosį, kas jo plaučius visiškai sunaikino, ir galop po kelių mėnesių baisaus kankinimosi jis mirė. Liūdesy paliko žmoną Margaret Martin- Martinkevičiūtę, posūnį Thom Okonski, brolį Lietuvoj ir seserį Brazilijoj ir daug kitų giminių, draugų ir pažįstamų.

Taip pat draugas B. Navickas paliko mūsų organizacijose atsakomingas tuščias vietas, nes jis buvo LLD 97 kuopos fin. sekretoriumi ir LDS 60 kuopos iždininku. Taigi dabar kuopos turės rūpesčio, kaip bus galima užpildyti velionio vietas. Tai labai opūs dalykai mūsų organizacijose, nes galinčių ir pasiryžusių toms pareigoms narių beveik kaip ir nėra. O vienok gyvi likusieji turime įtempti savo dar turimas jėgas, kad atlikti mūsų organizacijose atsakomingus darbus.

Taipgi visi mūsų kuopos nariai esame susirūpinę velionio draugės Margaretos Navickienės galvosena apleisti Plymoutho miestelį ir mus. O tai būtų dar didesnis nuostolis mūsų organizacijoms, nes draugė Margareta mūsų kuopose užima protokolų sekretorės vietą, ir vargiai ji būtų pavaduojama. Taigi mes visi pageidaujame, kad draugė Margareta pakeistų savo galvoseną apleisti mus, kad išvengti mūsų kuopose suirutės.

Visi kuopų nariai bei draugai reiškiame tau, mieloji drauge Margaret, gilią, širdingą užuojautą dėl netekimo tavo mylimo draugo Benio! Būk ištverminga ir žiūrėk į ateitį su viltimi, kad gyvenimas pakryps į gerąją pusę!

Velionis Benis Navickas Lietuvoje paėjo iš Rumšiškių miestelio, netoli nuo Kauno ir prie pat Nemuno. Rumšiškių miestelis, buvęs klonyje, jau iškeltas į aukštesnę vietą, o tas klonis, rodos, jau užleistas vandeniu, kur yra statoma didelė elektros jėgainė.

V. Žilinskas

San Francisco, Calif.

Malonūs svečiai

Kalėdų ir Naujųjų Metų proga čia buvo atvykę keletas malonių svečių iš tolimos Oregono ūkininkų kolonijos: Feliksas ir Veronika Ulskiai, Antanas ir Nellie Valaičiai ir Antanas ir Domicelė Šatai-Shultz.

Feliksas ir Veronika Ulskiai prieš išvažiuojant paliko penkinę, ir sakė, kad galim paskirti kam svarbiau. Mūsų supratimu, darbininkų laikraštis yra svarbus dalykas, tai ir pasiuntėm Vilniai $5 nuo drg. Ulskių, Oregono ūkininkų.

Taipgi girdėjau, kad drg. Shultz paliko penkinę dėl ateivių Gynimo reikalų. Be to, atvažiuodami Ulskiai ir Shultz atvežė skanaus sūrio ir juo skaniai mus pavaišino.

Švenčių proga atvyko į tą patį būrį drg. Johnny Rades ir draugė Marytė iš Yucaipa, Calif. Bet Rades, pasisvečiavęs porą dienų, staigiai susirgo ir skubiai turėjo vykti į S. P. ligoninę, ir dabar mums tenka dažnai jį aplankyti. Atrodo, kad jam teks ilgai ten pabūti. Jo draugė Marytė irgi čia pasiliks, kol jos draugas susveiks. Mes linkime d. Rades greit susveikti.

Apie vietinius

Svečiuojantis Oaklande, man teko sustoti pas d. Kazimierą Šakelį. Jis yra senos pažinties draugas iš Rochester, N. Y. Aš jo nebuvau matęs virš 30 metų. Tai buvo labai malonus pažinties atnaujinimas. Jis mus maloniai priėmė ir pavaišino, dar kvietė kitą sykį atsilankyti. Šakelis puikiai gyvena šešių kambarių stuboj, pavienis, tik jo duktė prie jo gyvena. Jis yra geras rėmėjas ir skaitytojas laikraščių.

Teko sužinoti, kad mūsų geri draugai Alekas Mugianes ir Vincas Burda, abu barberiai, pardavė savo įstaigas, jau atsisėdo prie pensijonierių stalo ir gražiai gyvena. Aš pats irgi jau atsisėdau prie pensijonierių stalo, tai dabar visi sykiu galėsim gyventi tikrai kaip **free country.**

Alvinas

Nashua, N. H.

Mirė Vincas Valent

Sausio 14 d. mirė Vincas Valentukevičius (Valent), sulaukęs 77 m. Tai buvo senas Nashua gyventojas, dabar gyveno 12 Hughey St. Paliko nuliūdime moterį, taipgi dvi dukras — Julia Scheer, žentą, 3 anūkus, jie gyvena Newbury, Mass. Dukra Nellie Valent, mokytoja-profesorius, yra State Teachers kolegijoje, Fredonia, N. Y. Du broliai, Jonas Lietuvoje, o Charles gyvena su savo šeima Auburn, Mass. Vincas turėjo daug draugų ir pažįstamų.

Palaidotas sausio 17 d. Lietuvių Kooperatyviuose kapuose. Palydėjo į kapus 31-name automobilyje.

Velionis paėjo iš Kabialių-Ašašnikų kaimo, Marcinkonių parapijos. Buvo sūnus Petro ir Petronės Valentukevičių. Gimęs 1881 m. sausio 26 d. Į Ameriką atvyko dar jaunas būdamas, čionai išgyveno 56 metus. Išaugino šeimą, išmokino dvi dukras, įsigijo namelį, turėjo gražų sodą.

Velionis buvo savamokslis, bet nuolatos skaitydavo laikraščius ir knygas. Prieš 30 metų įsisteigus čia laisvoms kapinėms, velionis visą atliekamą laiką atiduodavo kapinių pagerinimui ir pagražinimui. Jis buvo komitete, ėjo finansų sekretoriaus pareigas ir atlikdavo kitokius darbus. Mylėdavo pasikalbėti, bet visuomet sakydavo: "Dirbkime, tai iš to bus daugiau naudos, negu iš kalbų". Taigi jis ir liko palaidotas laisvuose kapuose, dėl kurių tiek daug dirbo. Ilgai jį atsimins jo artimi ir draugai.

Buvo pašarvotas Charles F. Kazlausko šermenynėje. Po laidotuvių šeima palydovus užprašė į namus, kur pavaišino kava ir užkandžiais.

Velionio šeima: žmona —Petronė, dukterys —Julia ir Nellie, žentas — Alfred, anūkai, brolis — Charles is jo šeima dėkavoja visiems, kurie dalyvavo šermenyse, taipgi už gėlių vainikus, ir kurie vienaip ar kitaip patarnavo, arba išreiškė užuojautą.

Velionis priklausė prie Amerikos Lietuvių Šv. Kazimiero Draugystės, kuri suteikė grabnešius.

M. Žiedelis

Lauderdale, Fla.

Fort Lauderdale ir Miami Beach gyveną buvę čikagiečiai dar negali užmiršti to puikaus kultūros namo Čikagoje, tai sumanė surengti gegužinę, kad padėtų už jį skolas apmokėti.

Gegužinę rengiame sausio 25 d. Komisija darbuojasi, kad prirengtų skanaus maisto svečiams. Užkviečiame visus, čia gyvenančius ir savo svečius atsivežti į mūsų gegužinę. Čia sutiksite daug kitų svečių ir visų valstijų, kuriuos seniai esate matę. Užmegsite pažintis ir su naujais.

Tą dieną nevalgykite namie pietų, nes čia gausite turkių, dešrų ir kitokio maisto. Tai pirma tokia gegužinė čia bus. Prasidės 12 v. dieną pas Žekonius.

S. Kanapė

Vakarinis Berlynas. — Lenkų rašytojas Marek Glasko, kuris 1958 m. spalio mėnesį čia atbėgo, jau rengiasi grįžti atgal į Lenkiją.

Lawrence, Mass.

Įvairios žinios

Sausio 11 d. gerai pavyko LLD 37 kuopos susirinkimas. Visi nariai dalyvavo. Kuopos sekretorius S. Penkaskas išdavė metinį raportą. Jis rodė, kad kuopa turėjo 4 parengimus, visi gerai pavyko, nes darbavosi komitetas ir nariai.

Susirinkime nariai gavo po naują knygą ir pasimokėjo duokles už 1959 metus.

Nutarta paaukoti Laisvei $10, Vilniai ir Liaudies Balsui po $5.

Išrinkta komisija iš 5 dėl vasarinių parengimų. Į komisiją įeina: A. Šiupetrienė, Ig. Chulada, J. Rudis, V. Kralikauskas ir S. Penkauskas.

Surengimui apskritieis pikniko, kuris įvyks Maple Parke, pasiliko senas komitetas. Susirinkimas buvo draugiškas.

LDS 125 kp. susirinkimas buvo geras, nes visi nariai dalyvavo. Iš komiteto raportų paaiškėjo, kad parengimai buvo pasėkmingi. Pirmininkas S. Penkauskas paaiškino, kad nariai privalo laikytis LDS Konstitucijos, o ypatingai ligoniai.

Kai tik suserga, narys turi tuojau tai pranešti kuopos finansų sekretoriui, arba kitiems komiteto nariams. Gavę ligonių blankas privalo jas išpildoyti ir, nelaikydami, priduoti kuopai pasiųsti į centrą. Patarė nariams sekti "Tiesoje" nurodymus ir laikytis jų, tai neturės jokių nesmagumų su pašalpa.

Kuopoje buvo du ligoniai, Antanas Kavaliauskas ir Stanley Mlečka, abu jau pasveiko. Kuopos komitetas 1959 metams pasiliko tas pats, tik vice-pirmininku išrinktas F. Zulia.

Mirimai

Mirė jauna mergina Anna M. Katinas. Jos tėveliai abu jau seniau yra mirę. Jie buvo progresyviai, iki mirties skaitė Laisvę. Mirusioji paliko nuliūdime dvi seseris.

Mirė Julia Kindaras, Laisvės skaitytojo Juliaus žmona. Paliko nuliūdime savo draugą, sūnų ir anūkų.

Mirė Jokimas Mikštas, seniau buvęs Lewistono gyventojas. Paliko nuliūdime sūnų, marčią ir anūkų.

Visų mirusių giminėms reiškiu širdingą užuojautą!

Lawrence mieste padaugėjo areštai. Policijos raportas rodo, kad 1957 metais tarpe 17 ir 70 metų amžiaus buvo 42 areštai, o 1958 metais jau 101 už plėšimus. 1958 m. viso buvo 1,403 areštai, jų tarpe 146 moterys buvo areštuotos.

Naujasis popiežius Jonas XXIII padarė rūpesčio Lawrence tarybininkams. Mat, popiežius jau nesiskaito su Smetonos "atstovu" Vatikane. Čionai vienas tarybininkas laksto pas savo šalininkus ir kalbina juos siųsti popiežiui protestą. Vargiai jų protestas ką reikštų, veltui eikvoja laiką...

S. Penkauskas

Halifax, Canada. — Du laivai išsiskubino į pagalbą Amerikos garlaiviui "Ocean Seaman", 7,000 tonų įtalpos, kuris netoli nuo Bermudos sugedo.

Lowell, Mass.

VISOKIOS NAUJIENOS

Sausio 11 d. turėjome LDS 110 kuopos susirinkimą. Narių susirinkime dalyvavo nedaug. Išrinkome valdybą dėl 1959 metų. Visa valdyba pasiliko senoji, tik pirmininkas naujas, V. Čiulada. Praeitais metais mūsų kuopos nė vienas narys nesirgo. Būtų gerai, kad ir šiais metais taip būtų, kad visi būtų sveiki. Tik labai bloga, kad mes negalime gauti naujų narių į LDS. Aš prašau visų diedukų, kad įrašytumėte savo anūkus į LDS ant 20 metų "endowmento." O kai anūkai už 20 metų gaus pinigų, bus jums labai dėkingi ir jus ilgai atsimins. Jiems būtų labai gerai.

—:—

J. Blažonis darbuojasi dėl LLD net sušilęs . Bravo už tai, Juozuk! J. Kaškaičio parašytą knygą "Iš atsiminimų" jau beveik visiems nariams išdalijo ir duokles iš narių už šiuos metus baigia išrinkti. Buvo parsitraukęs "Vilnies" kalendoriaus 10 kopijų ir mažai beliko neišparduotų.

—:—

Lowellio busų vairuotojai jau kokie du mėnesiai streikuoja ir su busų kompanija nesusitaiko. Kuo viskas pasibaigs, dar vis nežinia.

—:—

Sausio 18 d. buvome nuvažiavę į Worcesterį pamatyti operetės "Čigonai." Worcesterio choras, mano supratimu, šią operetę labai gerai suvaidino.

Lowellietis

Daugiau įvairių parengimų Laisvės naudai.

SVARBUS PRANEŠIMAS SIUNTĖJAMS DOVANŲ SIUNTINIŲ Į U.S.S.R.

Mums yra linksma pranešti, kad nuo sausio 1, 1959, jūs galėsite pasiųsti savo dovanų siuntinius į U.S.S.R. už

Nužemintas Aptarnavimo Kainas

Nauji muitai ir kainos yra taip aprokuojami, kad palengvins išsiuntimą pakų, ekspediciją išsiuntimui ir pristatymą ir pagerins aptarnavimą bendrai. Pasinaudojimui naujomis kainomis ir reguliacijomis, siųskite savo siuntinius per bet kurią iš sekamų firmų, kuriomis yra:

VIENATINĖS FIRMOS OFICIALIAI AUTORIZUOTOS ATLIKIMUI TOKIŲ PERSIUNTIMŲ

Kainos ir aprokavimai visų yra tokie pat

Malonėkite kreiptis į tas firmas dėl detalių informacijų ir jų skyrių sąrašo:

UNION TOURS, INC.
1 East 36th Street, New York 16, N. Y.
Telephone MUrray Hill 6-1155

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.
220 South State Street, Chicago 4, Ill.
Telephone WAbash 2-9354

GENERAL PARCEL & TRAVEL CO., INC.
135 West 14th Street, New York 11, N. Y.
Telephone CHelsea 3-2583

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.
1991 Broadway, New York 23, N. Y.
Telephone LYceum 5-0900

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
1530 Bedford Avenue , Brooklyn 16, N.Y.
Telephone INgersol 7-7272

KRISLAI

(Tąsa iš pirmo pusl.)

"Tačiau Mizara šios knygos nevertino. Ji jau sausio pradžioje buvo nupirkta vieno lietuvio Chicagoj ir knyga guli pas šių eilučių autorių ant stalo. Mizara Baltrūno dovaną tuoj suskubo parduoti, nes jis puikiai žino, kad toje knygoje nieko gero nebus, kaip nieko gero negali būti bolševikijoj, kur žmonės turi šokti kaip Maskovs botagas plaka." ("Draugas," 1959 m. sausio 19 d.)

—:—

Na, ir kodėl gi klerikalų laikraštis taip meluoja?

Mizara turi to jauno ir talentingo Lietuvos rašytojo A. Baltrūno veikalą "Tolimi keliai" dviejuose tomuose ir jį skaito. Tai puikus romanas! Turi tą veikalą ir A. Bimba—su autoriaus autografu.

Kokiu būdu pas M. Meliūną pateko man autografuotas A. Baltrūno romanas, nežinau, bet spėju, jog bus buvę taip:

A. Baltrūnas autografavo kai kuriems amerikiečiams savo knygas ir paliko ekspeditoriams, kad jas išsiuntinėtų ten, kur reikia. Pastarieji, matyt, per klaidą rašytojo autografuotas knygas sumaišė su tomis, kurios buvo skirtos knygų rinkai.

Tokia išeina istorija.

M. Meliūnui nepatarčiau laikytis savo knygynėlyje man autografuotos knygos, nes kai kas, pamatęs, gali labai blogai apie jį pamislyti.

Tegu M. Meliūnas prisiunčia man rašytojo skirtą knygą, o aš jam pasiųsiu be autografo.

—:—

Jei Meliūnas būtų tikras vyras, tai jis, suradęs tokią klaidą, nebūtų skubėjęs klerikalų laikraštį jovalytis, bet būtų parašęs man laiškutį, na, ir klaida, kurią padarė ekspeditoriai, būtų buvusi ištaisyta.

Deja, tokia etika jam nėra žinoma. Meliūnas būtinai užsispyrė parodyti knygų ekspeditorių klaidas, kad jie būtų išbarti. Tai nėra žmoniška! Klaidų juk visi padarome.

—:—

Šis dalykas man primena kitą, žmonišką atsitikimą: Rodosi 1920 metais L. Prūseika, būdamas tokioj aplinkoj, kad negalėjo savo pluošto straipsnių Laisvei nei paštu persiųsti, neigi pats atvežti, paprašė vieno kitataučio vaikino, kad jis atvežtų Laisvės redakcijai. Vaikinas (gan žioplas), užuot atnešęs Laisvei, nunešė į Vienybę, kurios redaktorium tuomet buvo J. O. Širvydas.

Nežiūrint į tai, kad tarp Laisvės ir Vienybės santykiai tuomet buvo įtempti, Širvydas, atidaręs voką, pamatęs, kad tai L. Prūseikos raštai, tuojau suprato kame dalykas. Parašęs raščiuką, atsiprašęs, kad per klaidą voką atidaręs, bet straipsnių neskaitęs, Širvydas įteikė kitam žmogui, kad jis voką atneštų Laisvės redakcijai.

Tai buvo džentelmoniškas mostas. M. Meliūnas tokio dalyko, matyt, niekad nesupras!

Hartford, Conn.

Matykite tarybinius šokėjus "Beriozka"

Jau daugelyje Amerikos didmiesčių davė programas tarybiniai šokėjai "Beriozka". New Yorko, Bostono ir kitų didmiesčių žmonės jais gėrėjosi.

Sekmadienį, vasario 1 d. tą progą turės Hartfordo ir apylinkės žmonės. "Beriozka" duos programą Bushnell Memorial. Pradžia 8 val. vakare. Bilietų kainos nuo $2 iki $4.50.

Programoje dalyvaus 65 šokėjai, šokėjos ir muzikantai. Šią progą turėjo tik 15 Amerikos miestų. Jų tarpe turės ir Hartfordas.

A. K.

Mikojanas kritikavo Amerikos prekybą

Washingtonas. — Mikojanas pirm išvažiavimo kalbėjo National Press Club patalpose, kur jam buvo surengti pietūs. Jis kritikavo Jungtinių Valstijų užsienio prekybos politiką.

Mikojanas sakė, kad amerikiečiai yra biznieriai, bet nevisai gudrūs biznieriai. Jis sakė: "Biznieriaus reikalas pirkti kas jam reikalinga, ir parduoti kitiems, ką jie perka". Ypatingai, sakė, dabar taip Amerikos biznieriai turėtų elgtis, kada šalyje yra milijonai bedarbių.

DAR $50,000,000 RAKETŲ ŠAUDYMUI

Los Angeles, Calif. —Baigiama įrengti prietaisai "Titan" raketų šaudymui Vanderberg Air Force ir Lowry Air Force bazėse. Raketos "Titan" yra 90 pėdų ilgio, jų iššovimui yra reikalingi specialūs įtaisai.

Įrengimai tų šaudymo įtaisų atsieis virš $50,000,000.

Fairlawn, N. J.

Nuoširdžiojo "Laisvės" rėmėjo šeima — jis pats, jo duktė Emily ir anūkė Wanda — gyvena labai malonų mėnesio laikotarpį. Kalėdų proga parvyko iš Kalifornijos jo žentas orlaivyno saržentas Joseph Krupski. Rodos, šį savaitgalį jis išvyks atgal į tarnybą.

-:- :-: -:-

Neseniai šiame miestelyj apsigyveno kita lietuvių šeima, tai clevelandiečiai "Laisvės" skaitytojai Lukai ir Lukienės duktė Violeta Čypaitė, kadaise dažnai dainavusi lietuvių koncertuose rytinėse valstijose. *V.*

Rochester, N. Y.

Mūsų ligoniai

Draugas A. Milčius, kuris turėjo sunkią operaciją, jau gerokai sudrūtėjo.

Drg. Agnes Gužauskienė, buvusi automobilio sužeista, jau randasi namie, jaučiasi geriau, bet dešinė ranka dar vis tebėra sudėta į kestą.

Drg. Geo. Kazlauskas, kuris randasi Iola Sanatorium, buvo sunkiai susirgęs. Dabar jaučiasi biskį geriau.

Visi šie ligoniai yra Laisvės skaitytojai; d. G. Kazlauskas yra Vilnies, Laisvės ir Liaudies Balso skaitytojas ir rėmėjas, ir jis užrašė į Lietuvą savo broliui Antanui Laisvę ir Vilnį ir dar žadėjo užrašyti Liaudies Balsą.

Jeigu tu, Antanai Kazlauskai, gausi šį Laisvės numerį, būk geras, atrašyk savo broliui Jurgiui laišką, kadangi jis, ligoniu būdamas, tavęs nepamiršta. Jo antrašas: Geo. Kazlauskas, Iola Sanatorium, Rochester, N.Y., U. S. A. O jeigu brolio nėra gyvo, tai gal jo sūnus ar kas kitas skaitys šį laikraštį, sako Kazlauskas, — malonėkite man parašyti laiška. Aš būsiu labai dėkingas. Jūsų brolis ar dėdė G. Kazlauskas.

-:- -:- -:-

Išvažiavo į saulėtą Floridą pasišildyti ir turėti gerus laikus d.d. Anelė Baltakienė ir Jonas ir Helena Stančikai. Mes linkime laimingos kelionės ir turėti gerus laikus. O mes, likę Rochestery, kasime sniegą, sėdėsime šiltoje stuboje ir lauksime jūsų sugrįžtant.

L. Bekis

DIDYSIS NEW YORKAS

Antanai Viliuši, parašykite savo vaikams nors trumpą laiškutį

Laikraštyje "Tėvynės balse" (1958 metų num 104) telpa toks Algirdo ir Danguolės Viliušių atviras laiškas jų tėvui, Antanui Viliušiui, gyvenančiam Brooklyne:

MIELAS TĖVELI,

Jau praslinko net keturiolika metų nuo tos dienos, kaip mes išsiskyrėme ir daugiau vieni apie kitus nieko nežinome. Tu, tėveli, išvykdamas iš Kazlų Rūdos, palikai mus abu visai mažyčius, o dabar mes jau paaugę, abu mokomės vidurinėj mokykloje ir esame vienas devintoje, antras dešimtoje klasėje. Mokslas mums sekasi. Baigę vidurinę, ketiname ir toliau mokytis, tik liūdna mums be tėvelio, kad net nežinome, kur jūs gyvenate?

Mūsų mamytė dirba siuvykloje, mumis rūpinasi, tik norėtume, kad ir Tu su mumis gyventum. Jei dar negali sugrįžti, tai nors laišką mums parašyk, nepamiršk mūsų, savo vaikų. Čia mums pasakojo, kad Tu, tėveli, gyveni dabar Jungtinėse Amerikos Valstijose, Brooklyno mieste.

Jei kas iš ten gyvenančių lietuvių skaitys šį mūsų laišką ir ras tėvelį Antaną Viliušį, tai prašome perduoti jam mūsų paieškojimą ir atsiųsti mums tėvelio adresą. Pridedame savo nuotrauką.

Algirdas ir **Danguolė VILIUŠIAI**
Lietuva, Kazlų Rūda,
Sodo g. 10

Taksai, taksai!

Miesto majoras Wagneris sako, miestui reikią pinigų. Juos turį duoti miesto gyventojai. Kaip? Taksais turi sumokėti. Kiek? Būtinai reikią $145,000,000. Ant ko tie taksai turi būti antdėti, dar nenutarta.

Galimas daiktas, kad reikėsią pakelti **sales taxes.** Jau dabar Niujorko piliečiai moka taksus, pirkdami bet kokį daiktą miesto ribose, moka ir tie, kuris valgo restoranuose. Kas bus, jei tuos taksus dar aukščiau pakels? Viskas, vadinasi, pabrangs.

Gal ir būtų gerai, kad mieste legalizuotų "betinimą ant arklių". Tuomet sumokėtų nemaža pinigų tie, kurie "betina". Nereikėtų tuomet "betyti" slapta, nereikėtų užlaikyti policijos, kuri nuolat "budi" ir gaudo "bukius."

Ne tik majoras reikalauja naujų taksų: to paties nori ir gubernatorius Rockefelleris, to paties nori ir prezidentas Eisenhoweris.

Visur tik taksai, taksai ir taksai!

Kas bus?

Indėnų muziejus Niujorke

Manhattane, Broadway ir 155 gatvių kampe, stovi indėnų muziejus — Museum of American Indians. Mažai žmonių apie jį žino, o tai labai svarbus muziejus. Sudėti jame eksponatai liudija apie tai, kokie žmonės Ameriką valdė prieš tai, kai čion įkėlė koją baltas žmogus.

Muziejus atdaras šiokiadieniais (apart pirmadienių) nuo 1 iki 5 val.

Tikrins ligonines

Miesto ugniagesių komisijonierius Edward F. Cavanagh Jr. paskelbė, kad su šia savaite pradės patikrinti visas ligonines, ar jos pilnai saugios nuo galimų gaisrų.

Manoma, kad nemaža ligonių turi kai kurių defektų, galinčių sukelti dideles nelaimes.

Mokslininkai spėja, kad neužilgo Tarybų Sąjunga paleis raketą lekioti aplink mėnulį. Spėjama, kad tai bus padaryta neužilgo, gal būt net šį mėnesį.

Kas iš to visko išeis?

Brooklyno grand džiūrė įkaltino 83 asmenis kaip apgavikus, kurie ima iš miesto pašalpą nereikalingai. Jie areštuojami ir pristatomi į teismą.

Sakoma, priviso labai daug tokių "gudruolių", kurie apsimeta esą vargšais, ima iš miesto pašalpą, o pinigų turi. Kiti turi ir automobilius, ir banke pasidėję (ant savo vaikų vardų) ir kitaip be reikalo naudoją miesto pinigus.

Gal ir yra vienas kitas apgavikas, bet mums atrodo, kad šiuo savo mostu grand džiūrė norėjo užduoti smūgį visiems tiems, kuriems pašalpa reikalinga.

Šimtametė moteriškė

Brooklyne, 643 E. 18th St., gyvena senutė Mrs. John H. Rand, kuriai šiomis dienomis sukako 100 metų amžiaus.

Ši moteriškė baigė Bates Kolegiją 1881 metais, po to buvo ištekėjusi už matematikos profesoriaus John Rando. Dabar ji gyvena pas savo dukrą. Ji dar skaito knygą ir domisi visu tuo, kas darosi pasaulyje.

Sugrįžta iš ligoninės

Mateušas Simonavičius sugrįžta iš ligoninės sausio 23 d. Po operacijos sveikata taisosi, tikisi, jog jau galės išsėtis namie.

Pranas Varaška taip pat jau sugrįšta namo gale šios savaitės.

Žinią pranešė abiejų lankytojas Julius Kalvaitis.

PRANEŠIMAI

HARTFORD, CONN.

Liet. Namo B-vės metinis susirinkimas įvyks sekmadienį, sausio 25 d., 157 Hungerford St. Visi nariai kviečiami dalyvauti, turime svarbių reikalų aptarti ir kitokių dalykų. Valdyba.

CAMDEN, N. J.

LLD 133 kp. susirinkimas įvyks sausio 24 d., 2 val. dieną, Liaudanskų namuose, 806 Florence St. Visi nariai dalyvaukite, atsiveskite ir naujų narių. Šiame metiniame susirinkime komitetai išduos raportus iš 1958 m. veiklos ir bus renkama naujas komitetas 1959 metams. Kom. (5-6)

Po miestą pasidairius

Woodside miesto dalyje, Queens paviete, gyvūnų užlaikymo farmos tvartuose iškilo gaisras. Sudegė 40 bezdžionių ir 16 kitokių gyvūnų. Užduso nemažai angių ir kitų rėplių.

Greg-Gary Corp. paskelbė, kad Tarybų Sąjunga Jungtinėse Valstijose ir Kanadoje pirko 20,000 tonų automobiliams plieninių "lapų". Suprantama, kad TSRS nori palyginti Amerikos plieno "lapus" su tarybiniais.

Koliseume birželio 27 dieną atsidarys Tarybų Sąjungos paroda. Parodai parandavota pirmasis ir antrasis aukštai už $142,250. Tiek pat randos Amerika sumokės Tarybų Sąjungai už vietą Sokolnikų Parke savo parodai.

Amerikos žydų kamitetas atsišaukė sukelti $100,000,000 aukomis, kad iš Rytų Europos perkrausčius į Izraelį 100,000 žydų.

Į New Yorką buvo atskridusi Mrs. Marta Batista, buvusio Kubos diktatoriaus žmona. Jau pirm sukilimo čia buvo atvykę du Batistų berniukai. Marta juos pasiėmė ir išvyko į Floridą. Kartu su ja yra atvykęs advokatas, kuris imasi žingsnių sutvarkyti Batistų turtus. Sakoma, kad diktatorius Batista savo vardu ir savo prietelių vardais užsienyje turi apie bilijoną dolerių turto.

Kings apskrities grand jury įkaltino Mrs. Jean Iavarone, 43 metų moteriškę, dėl pavogimo dviejų valandų amžiaus Lisa Rose Chionchio, mergaičiukės, iš St. Peter ligoninės. Moteris bus teisiama.

Samuelis Rosensweig, 38 m. amžiaus, pastatytas po $100,000 kaucijos. Jis yra kaltinamas, kad pats būdamas vokiečių nacių koncentracijos stovykloje, apžulikavo virš 300 savo sandraugų ir iš jų išviliojo apie $300,000. Į Ameriką atvyko 1947 m., kaipo "nacių auka", ir čia pradėjo vesti didelį biznį. Jis bus teisiamas teisėjo Samuelio Leibowitz.

PAIEŠKOJIMAS

Am. Taut. Raudonojo Kryžiaus Brooklyno skyrius ieško sekamų asmenų. Thomas Sherkin, gimęs 1890-91, v. Lapalingis, r. Wasask (ieško brolis Thigmas Sherkshnas; tėvas Antanas), kilmė—lietuvis.

Zhakene Stasė (Shakas, Shakis, Zhakas ar Zhakis), gimus Lietuvoje, 1890 m., Labunawa. Tėvas Stanislovas. Ieško sesuo Pranė Perednienė.

Žinantieji apie viršminėtus asmenis prašomi rašyti. Home Service Department, Brooklyn Chapter, American Red Cross. Nuo pirmadienio iki penktadienio, 9 v. r. iki 4 v. v. Tel. Main 4-6000, Ext. 17. (7-8)

SVARBUS PRANEŠIMAS

Filmininkas George Klimas dabar turi su savim filmą iš Lietuvos, užvardytą "Žydėk, jaunyste," Lietuvos sportininkai ir kelis kitus. Man maršrutuojant, kur norės, galėsiu juos parodyt. George Klimas. (7-8)

HELP WANTED MALE

REIKALINGAS SKYRIAUS VEDĖJAS
PRIE VYRIŠKŲ ŠVARKŲ

ROBERT HALL CLOTHES

Viena Brooklyno didžiausia vyriškų drabužių išdirbystė reikalauja skyriaus vedėjo prie vyriškų švarkų, su patyrimu. Dirbti naujai ištaisytoj padidintoj krautuvėj. Mokantis ištisą darbą prie švarkų.

Telefonuokite Pasimatymui

MR. BARRACK
STagg 2-8808.

(7-13)

Apie mirusį Vincą Degutį

Naujųjų Metų išvakarėse, belaukiant 12 valandos, sutikau artimą V. Degučio bičiulį ir užklausiau, kaip gi Vincas, ar jo sveikata dar vis neina geryn! Gaunu atsakymą, kad jis jau miręs ir pašarvotas Šalinsko (Shallins) koplyčioje, o penktadienį, sausio 2 d., bus išlydėtas į Cypress Hill kapines. Nustebau iš tokios nemalonios žinios. Mes, senesnieji, laukiame naujų metų, o Vincas jau guli amžinu miegu.

Vincas Degutis buvo 53 metų amžiaus. Jis mirė vėžio liga. Paliko didžiuliame liūdesy žmoną ir sūnų Ričardą, 16 metų amžiaus, taipgi gimines ir draugus. Turėdamas tik vieną sūnų, jis sakydavo: reikia taupyti pinigėlius, kad galėčiau Ričardą leisti į aukštesnįjį mokslą. V. Degutis dirbo National Sugar Refining Ko. fabrike. Taisė mašinas ir tas darbas jam sekėsi.

Vincas buvo pažangių minčių vyras. Neapleisdavo jis nei vieno pažangiųjų parengimo. Buvo "Laisvės" skaitytojas, taipgi priklausė LLD. Bet, užėjus makartistinei pavietrei, užpuolus LLD, kai kurie nariai iš organizacijos pasitraukė — pasitraukė iš jos ir Vincas. O LDS priklausė visa laika. Vincas vis laukė, kas iš LDS 1-mosios kuopos jį aplankys, bet nesulaukė. Neatlankymo priežastis buvo —tolima kelionė.

Vincas mėgo žuvavimo sporta.

— Kitokio sporto nežinau, todėl, kai gaunu atostogų, vykstu žuvauti ir duodu kojoms atsilsėti. Turiu daug juoko, kai žuvis purto meškerę, — sakydavo Vincas.

Vincas palaidotas laisvai. Už tai nuopelnas priklauso jo žmonai ir sūnui. Laidotuvėse žmonių dalyvavo neperdaugiausiai. Būtų buvę daugiau, jei būtų suspėta žinią įdėti į Laisvę apie Vinco mirtį.

Kapinėse prie duobės laidotuvių direktorius Shallins paskaitė kaž kokią anglų kalba maldelę. Po to palydovus pakvietė ant šermeninių pietų į White Hore tavernos restoraną.

Pietuose turėjau progą susipažinti su gan pažangios minties lietuviu iš Crown Point, N. Y. Pasakojo, kad jam labai miela klausytis progresyvių chorų dainų — ypatingai Aido Choro. Ta proga jis įspaudė man penkinę ir sakė: tai Aido Chorui dovana.

Ačiū jums, lietuvi, iš Crown Pointo. Auką perdaviau Aido Choro veikėjams.

K. D.

Klaidos atitaisymas

Laisvės 6-ame numeryje rašte iš sveturgimiams ginti konferencijos skyriaus "Trėmimai" paskutinis paragrafas turėjo būti toks:

Deportavimai ypač žiauriai paliečia meksikiečius. Jie dažnai išdeportuojami be teismų ar legalių procedūrų: urmu sunkvežimiais išvežami. Yra pradėti rimti žygiai tai sustabdyti.

Atsinaujindamas prenumeratą pridėk vieną kitą doleriuką Laisvės paramai.

George Klimas

Filmininkas George Klimas dabar gastroliuoja po lietuvių kolonijas, ir prašome gerai įsitėmyti, kad tas yra daroma ne pasipelnymo tikslu, bet kad parodyti tą puikų veikalą **"Katriutės Gintarai."** Mano noras yra, kad išgirstumėte gražias dainas, pamatytumėte gražų vaidinimą ir kad įgautumėte savo sielon malonaus pasitenkinimo.

Filmus galima parodyti svetainėse, atvirame ore, arba stubose. Taigi, kur tik randasi šiek-tiek lietuvių, rašykite man, kad norite pamatyti šią filmą, o aš pranešiu, kada galėsiu pribūti pas jus.

Iki vasario pirmos dienos rašykite:

GEORGE KLIMAS
133-12 101st Ave.
Richmond Hill 19, N. Y.

MATTHEW A. BUYUS
(BUYAUSKAS)
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
Newark 5, N. J.
MArket 2-5172
426 Lafayette St.

JOHN KRAUSS, Inc.
117-09 Liberty Ave.
Richmond Hill, N. Y.
(Smulkmeniškas pardavinėjimas)
MĖSOS IR WURSTWAREN

Lietuviškai-angliškas
Angliškai-lietuviškas
ŽODYNAS
333 Puslapių, Kaina $3.50
Gaunamas Laisvės Knygyne
Persiuntimo Kaštus Apmokame
Kartu su užsakymu prašome prisiųsti ir mokestį
LAISVĖ
110-12 Atlantic Ave., Richmond Hill 19, N. Y.